

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW–ZDRÓJ NA LATA 2016-2026

Zleceniodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój
ul. 11 Listopada 35
59-850 Świeradów Zdrój

Wykonawca: FOKUS2 Sp. z o.o.
ul. Sudecka 8j/2
41-608 Świętochłowice
tel. kom. 690950083
@: fokus2@windowlive.com
@: biuro@fokus2.pl
www.fokus2.pl

Dane identyfikacyjne:
NIP: 6452537641
REGON: 243203114
KRS: 0000452647

Termin realizacji: marzec 2016 r.

Spis treści

Spis tabel.....	4
Spis wykresów i rysunków.....	4
Spis map.....	5
Część I Wprowadzenie	6
1. Przesłanki opracowania Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016 – 2026 ..	6
2. Metodologia i harmonogram prac.....	6
3. Organizacja procesu tworzenia Strategii.....	7
4. Powiązanie z dokumentami wyższego rzędu	8
4.1. Dokumenty na poziomie europejskim	9
4.2. Dokumenty na poziomie krajowym	10
4.3. Dokumenty na poziomie regionalnym	14
4.4. Dokumenty na poziomie lokalnym.....	16
Część II Diagnoza obszaru	18
1. Ogólna charakterystyka gminy Świeradów-Zdrój	18
1.1. Rys historyczny.....	18
1.2. Położenie	19
2. Turystyka i rekreacja	20
3. Otoczenie przestrzenne	24
3.1. Walory przyrodnicze	25
3.2. Źródła zanieczyszczenia środowiska.....	27
3.3. Leśnictwo	29
4. Infrastruktura techniczna.....	30
4.1. Gazownictwo	30
4.2. Wodociągi	31
4.3. Kanalizacja	31
4.4. Oczyszczalnia ścieków	32
4.5. Energetyka	32
4.6. Komunikacja drogowa.....	33
4.7. Zasoby mieszkaniowe	34
5. Otoczenie gospodarcze.....	37

5.1. Działalność gospodarcza	37
5.2. Rolnictwo	38
6. Otoczenie społeczne.....	39
6.1. Demografia	39
6.2. Bezrobocie	41
6.3. Edukacja.....	42
6.4. Służba zdrowia	43
6.5. Opieka społeczna	44
6.6. Kultura i sport	45
6.7. Przestępczość.....	47
7. Podsumowanie badań ankietowych	47
8. Budżet Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	56
Część III Analiza SWOT	62
1. Analiza otoczenia w zakresie turystyki i rekreacji	63
2. Analiza otoczenia przestrzennego	64
3. Analiza otoczenia w zakresie infrastruktury technicznej.....	66
4. Analiza otoczenia gospodarczego i rynku pracy.....	67
5. Analiza otoczenia w zakresie edukacji i kultury.....	68
6. Analiza otoczenia społecznego	68
Część IV Strategia działania.....	71
1. Wizja rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016 – 2026	71
2. Obszary strategiczne, cele i kierunki działań.....	71
2.1. Obszar strategiczny: Turystyka i rekreacja	74
2.2. Obszar strategiczny: Przestrzeń	77
2.3. Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna.....	80
2.4. Obszar strategiczny: Gospodarka i rynek pracy	82
2.5. Obszar strategiczny: Edukacja i kultura.....	84
2.6. Obszar strategiczny: Społeczeństwo	86
Część V Finansowanie Strategii Rozwoju	87
1. Źródła europejskie	88
1.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020.....	88

1.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020	89
1.3. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	91
1.4. Program Operacyjny Interreg Polska - Czechy	91
2. Źródła krajowe	91
2.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	91
2.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	92
2.3. Pozostałe środki krajowe	92
Część VI System monitorowania	92
1. Organizacja monitoringu.....	94
2. Zasady monitoringu	95
3. Cele monitoringu	95

Spis tabel

Tabela 1 Liczba obiektów noclegowych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w latach 2010-2014	23
Tabela 2 Ilość osób korzystających z noclegów w latach 2010 - 2014 w mieście Świeradów-Zdrój.....	23
Tabela 3 Zużycie gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku w podziale na grupy odbiorców.....	30
Tabela 4 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2014 rok.....	32
Tabela 5 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2020 rok.....	33
Tabela 6 Ilość gospodarstw rolnych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	39
Tabela 7 Użytkowanie gruntów na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	39
Tabela 8 Stopa bezrobocia rejestrowanego – Powiat lubański – dane za lata 2010 – 2015	41
Tabela 9 Dane dotyczące rynku pracy na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku	42
Tabela 10 Dane dotyczące oświaty na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	43
Tabela 11 Dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń przez MOPS w okresie 2011 – 2015	45
Tabela 12 Grupy osób którym MOPS udzielił wsparcia w okresie 2011 - 2015.....	45
Tabela 13 Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju w latach 2010 - 2015	47
Tabela 14 Wyniki badań ankietowych (część diagnostyczna)	49
Tabela 15 Dochody budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój według działów (lata 2012-2015).....	57
Tabela 16 Wydatki budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój według działów (lata 2012-2015)	58

Spis wykresów i rysunków

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój w latach 2001 - 2014	40
Wykres 2 Struktura wieku mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój (dane za 2014 rok).....	40
Wykres 3 Prognoza liczby mieszkańców do roku 2026	41
Wykres 4 Prognoza liczby mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do roku 2026.....	36

Wykres 5 Struktura paliw wykorzystywanych na potrzeby ciepłne.....	28
--	----

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Miejskiej na obszarze Polski.....	19
Mapa 2 Gmina Świeradów-Zdrój na tle lokalnej sieci drogowej	34

Część I Wprowadzenie

1. Przesłanki opracowania Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016 – 2026

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026 to najważniejszy dokument programowy, w ramach którego samorząd realizuje politykę rozwoju lokalnego. Dotychczas obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2005-2015 wymaga aktualizacji. Od czasu jej opracowania minęła dekada, a w tym czasie zmianie uległa pozycja gminy oraz czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływające na kierunek jej rozwoju. Nastąpił dynamiczny ruch zmian społeczno – gospodarczych występujących na obszarze gminy oraz zmiana przepisów prawnych prowadzących do konieczności dostosowania Strategii do wytycznych pochodzących z dokumentów nadrzędnych, ponieważ ostatnie lata to okres powstawania nowych i aktualizacji poprzednich wersji dokumentów planistycznych o charakterze strategicznym szczebla krajowego i regionalnego.

Do głównych czynników, które determinują potrzebę przygotowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026, należy zaliczyć:

- dostosowywanie polityki rozwoju gospodarczo – społecznego gminy do aktualnych potrzeb w gminie wynikających ze zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych;
- dostosowanie przesłanek wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do dokumentów szczebla regionalnego i krajowego oraz zakresu czasowego Strategii z zakresem czasowym nowego okresu programowania Unii Europejskiej.

Zawarte w zaktualizowanej Strategii cele mają za zadanie przede wszystkim dążenie do zrównoważonego rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, poprzez spójne działania w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, jednocześnie zachowując równowagę środowiska naturalnego. Ponadto określone cele mają za zadanie polepszenie warunków życia mieszkańców gminy, skierowane są oprócz samorządu do przedsiębiorców, instytucji, organizacji działających na terenie gminy oraz mieszkańców, którzy w partnerstwie osiągną wspólny sukces.

2. Metodologia i harmonogram prac

Dokument powstał z zastosowaniem partycypacji społeczeństwa w postaci konsultacji społecznych z udziałem wszystkich zainteresowanych środowisk oraz przy udziale specjalistów i partnerów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w oparciu o ich zgromadzone przez lata doświadczenie i opinie.

Mając na celu zachowanie partycypacyjnego charakteru dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe, które miało na celu ocenę bieżącego funkcjonowania Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w sferach:

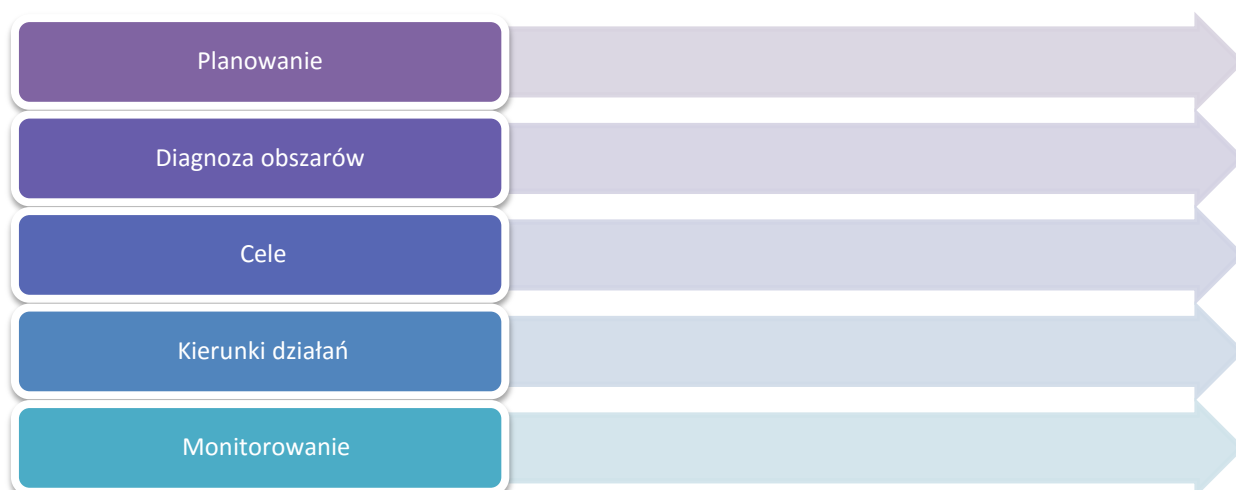
- turystyki i rekreacji,
- sfery przestrzennej,
- infrastruktury technicznej,
- gospodarki i rynku pracy,
- edukacji i kultury,
- sfery społecznej,

określenie silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój . Badanie ankietowe odbyło się w lutym 2016 roku. W ramach dystrybucji rozprawdzono 500 ankiet, z czego do Urzędu Miasta wróciło 89.

Strategia kładzie nacisk na zrównoważony rozwój Gminy (bazujący na zintegrowaniu polityki w zakresie turystyki i rekreacji, przestrzennej, infrastrukturalnej, gospodarczej, społecznej oraz edukacji i kultury), prowadzący w efekcie do poprawy jakości życia mieszkańców i budowania jego trwałych podstaw ekonomicznych. Dokument oparty jest na partycypacyjno-eksperckim modelu budowy planów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego, w pełni oddającym oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji odpowiedzialnych za rozwój terytorialny w Polsce. Strategię opracował Zespół ds. opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026, powołany przez Burmistrza Miasta Świeradów-Zdrój.

3. Organizacja procesu tworzenia Strategii

Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój przebiegał wieloetapowo, zaczynając od planowania wstępnego, poprzez diagnozę sytuacji poszczególnych obszarów, sformułowanie wizji Strategii oraz określenie celów strategicznych, celów operacyjnych, wybór kierunków działań do ich realizacji w celu wdrażania Strategii w ramach opisanych obszarów strategicznych oraz systemu jej monitoringu.

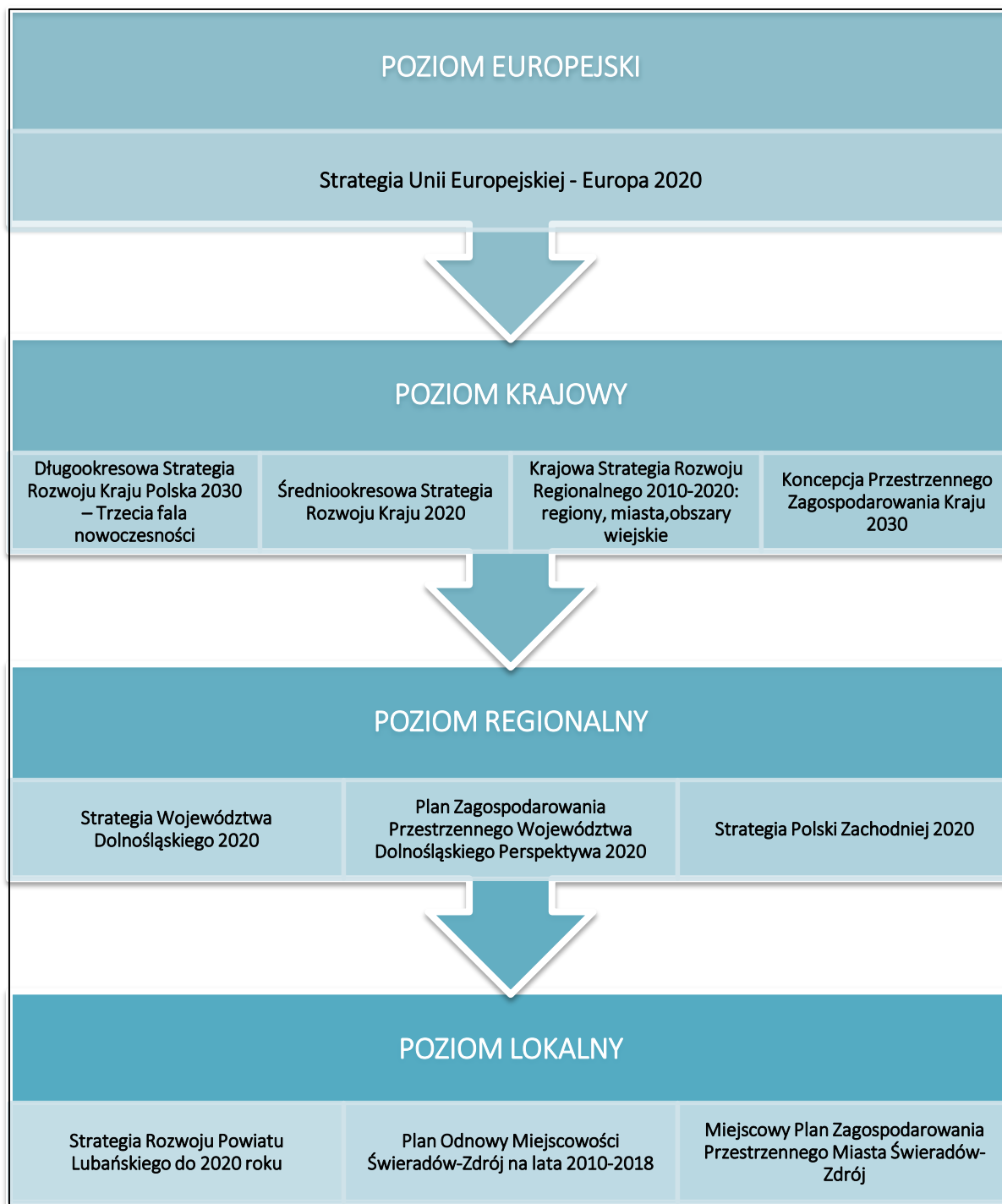
Rysunek 1 Etapy opracowywania Strategii Rozwoju gminy miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026

Zarządzanie strategiczne to kierowanie rozwojem w długim okresie czasu, dzięki wykorzystaniu odpowiedniej wiedzy do analizy i oceny aktualnej oraz przyszłej sytuacji oraz dzięki przewidywaniu zachodzących zmian w otoczeniu.

Strategia Rozwoju dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój przejawia spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi.

4. Powiązanie z dokumentami wyższego rzędu

Mając na celu zachowanie zgodności Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026 konieczne jest przywołanie głównych zapisów dokumentów strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

4.1. Dokumenty na poziomie europejskim

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 jest dokumentem będącym reakcją państw członkowskich na postępujące zmiany w obszarze społeczno – gospodarczym. Plany działań Strategii Europa 2020 są spójne

z zawartymi w niniejszej Strategii, ponieważ głównymi priorytetami proponowanymi przez Komisję Europejską są:

- 1) rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- 2) rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- 3) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach powyższych priorytetów rozwojowych Komisja Europejska przygotowała 7 inicjatyw przewodnich do zrealizowania przez państwa członkowskie:

- 1) „Unia innowacji” – projekt ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu dofinansowania badań i innowacji, co przyczyni się do wzrostu gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy;
- 2) „Młodzież w drodze” – projekt ma na celu polepszenie wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży w znalezieniu pracy;
- 3) „Europejska agenda cyfrowa” – projekt ma na celu zwiększenie dostępu do szybkiego Internetu co umożliwi odbiorcom pozyskanie korzyści płynących z jednolitego rynku cyfrowego;
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt ma na celu wprowadzenie zmian polegających na zwiększeniu udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wprowadzeniu działań opierających się na gospodarce niskoemisyjnej, co umożliwi uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów naturalnych;
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – ma na celu stworzenie silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, która będzie w stanie konkurować na rynkach światowych;
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt ma na celu poprzez wprowadzeniu mobilności siły roboczej - modernizację rynków pracy i zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej co przełoży się na lepsze dopasowanie popytu do podaży na rynku pracy przez obywateli;
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt ma na celu wzrost poziomu życia osób ubogich, wykluczonych społecznie oraz dostępu tych osób do korzyści płynących ze wzrostu gospodarczego.

4.2. Dokumenty na poziomie krajowym

[Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030 - Trzecia fala nowoczesności](#)

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest spójna z zapisami Długookresowej Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030 - Trzecia fala nowoczesności, ponieważ określa główne

trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Kierunki interwencji występują w ramach trzech obszarów strategicznych:

- I. Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - 1) Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
 - 2) Polska Cyfrowa
 - 3) Kapitał ludzki
 - 4) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - 1) Rozwój regionalny
 - 2) Transport
- III. Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - 1) Kapitał społeczny
 - 2) Sprawne państwo.

Jako jeden z kierunków interwencji w Długookresowej Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030 wskazano: „Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,” poprzez następujące działania:

- Przyjęcie ustawy metropolitalnej, zawierającej regulacje porządkujące ustrój funkcjonalny metropolii, pozwalające na lepsze planowanie systemów komunikacji, zagospodarowania przestrzennego, działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności itp., a także pozwalające na lepsze wykorzystanie funduszy europejskich poprzez bardziej efektywną koordynację inwestycji, zwłaszcza w systemy transportu;
- Objęcie miejscowymi planami zagospodarowania całej rozwojowej przestrzeni polskich miast. W tym celu wprowadzone zostaną rozwiązania instytucjonalne premiujące samorządy posiadające tego rodzaju plany na większości swojego obszaru, a także regulacje minimalizujące koszty związane ze zwiększaniem obszaru objętego planami zagospodarowania przestrzennego;
- Modernizacja i budowa infrastruktury miejskiej;
- Przeciwdziałanie prywatyzacji przestrzeni miejskiej i takie jej kształtowanie, aby sprzyjała interakcjom społecznym.
- Budowa efektywnych systemów transportu, z uwzględnieniem połączeń z najbliższym otoczeniem miasta;
- Wspieranie potencjałów gospodarczych obszarów miejskich (inwestycje w naukę, B+R, innowacyjność, instytucje kultury i sztuki);

- Tworzenie infrastruktury dla klasy kreatywnej (Internet, sprzyjająca interakcjom społecznym tkanka miejska, itp.).

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument strategiczny dla gminy jest spójny ze Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020, ponieważ jej celem jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, które zapewnią szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz wzrost jakości życia ludności. Jest to dokument określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., niezbędne dla wprowadzenia działań rozwojowych, aby można było je sfinansować w ramach nowego okresu programu Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Powyższy cel główny ŚSRK 2020 może być osiągnięty poprzez realizację następujących celów w ramach trzech obszarów strategicznych:

- I. Sprawne i efektywne państwo:
 - 1) Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.
 - 2) Zapewnienie środków na działania rozwojowe.
 - 3) Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.
- II. Konkurencyjna gospodarka:
 - 1) Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.
 - 2) Wzrost wydajności gospodarki.
 - 3) Zwiększenie innowacyjności gospodarki.
 - 4) Rozwój kapitału ludzkiego.
 - 5) Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.
 - 6) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
 - 7) Zwiększenie efektywności transportu.
- III. Spójność społeczna i terytorialna:
 - 1) Integracja społeczna.
 - 2) Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
 - 3) Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

W zakresie jednego z celów strategicznych tj.: Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych, wskazuje się na funkcjonowanie systemu osadniczego, obejmującego miasta różnej wielkości, które są położone poza głównymi ośrodkami i odgrywają ważną rolę w życiu społecznym, gospodarczym i administracyjnym tych regionów. Interwencja publiczna będzie uwzględniać zależności pomiędzy obszarami generującymi wzrost (największe miasta), obszarami funkcjonalnie z nimi powiązanymi oraz obszarami peryferyjnymi. Małe miasta powinny stanowić centra rozwoju obszarów wiejskich, przygranicznych, peryferyjnie położonych

w stosunku do głównych miast, które pośredniczą w rozprzestrzenianiu się rozwoju z miast głównych na dalsze obszary kraju. W dokumencie ponadto wskazano realizację działań na rzecz rewitalizacji zdegradowanych oraz najuboższych obszarów miejskich.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta obszary wiejskie

Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego m.in. obszarów miejskich, definiuje ich relacje w stosunku do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

- 1) Pomoc w celu osiągnięcia wzrostu konkurencyjności regionów,
- 2) Wspieranie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach zagrożonych,
- 3) Tworzenie warunków dla skutecznej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Ponadto zwraca się uwagę na to, aby stymulowane przez KSRR zmiany w sposobie wykorzystania przestrzeni oraz intensyfikacja procesów społeczno-gospodarczych przebiegały zgodnie z konstytucyjnym wymogiem trwałego i zrównoważonego rozwoju. Poszczególne przedsięwzięcia muszą uwzględniać potrzebę zachowania trwałości funkcjonowania ekosystemów, optymalizacji wykorzystania przestrzeni oraz utrzymania wysokiego poziomu różnorodności biologicznej. Zapisy Strategii Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój są spójne, ponieważ oba dokumenty cechuje dążenie do efektywnego wykorzystania potencjału miejskiego, który kreować może wzrost gospodarczy ośrodków lokalnych i ich otoczenia przy ekspansji tego procesu na sąsiednie terytoria (obszary wiejskie).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie do 2030 roku poprzez określenie celów i kierunków polityki zagospodarowania kraju służących jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Zapisy Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 są zgodne ze Strategią, ponieważ przewiduje ona efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym.

4.3. Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia Województwa Dolnośląskiego 2020

Priorytety Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 są powiązane z celami Strategii dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, gdyż najważniejszym z priorytetów Strategii Województwa jest: *„Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku: Dolny Śląsk regionem koncentracji innowacyjnych podmiotów produkcyjnych i usługowych współpracujących z rozwiniętym sektorem badawczym oraz intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną, tworzących razem atrakcyjne miejsce do życia dla mieszkańców o coraz wyższych kwalifikacjach i rozwiniętej kulturze obywatelskiej”.*

14

Do celów szczegółowych Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 należą:

- Rozwój gospodarki opartej na wiedzy;
- Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej;
- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP;
- Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa;
- Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych;
- Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników;
- Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia;
- Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Cele szczegółowe Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 są spójne z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 oraz Strategią Rozwoju Kraju 2020.

Realizacji celów musi towarzyszyć dogłębne porządanie porządku całościowego, dlatego wskazane zostały trzy harmonie:

- Przestrzeń
- Społeczeństwo
- Gospodarka.

Przykładowo w ramach harmonii „Gospodarka” wskazano m.in.: na rozwój turystyki w tym zdrowotnej, która łączy turystykę wypoczynkową z lecznictwem uzdrowiskowym i poznawaniem regionu.

Strategia rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój stawia przede wszystkim na wzrost konkurencyjności, rozwój przedsiębiorczości oraz rozwój turystyki. Ponadto, strategia rozwoju województwa dotyczy obszaru, na którym znajduje się gmina, a to powoduje wysoką zbieżność między strategiami.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020 określa kierunki uwarunkowań dla rozwoju województwa dolnośląskiego w poszczególnych dziedzinach: społecznych, gospodarczych i środowiskowych z punktu widzenia zharmonizowanej gospodarki przestrzennej. Styczne punkty odniesienia obu dokumentów widać przede wszystkim na wskazaniu obszarów problemowych oraz przedstawieniu wizji rozwoju województwa w długookresowej perspektywie. Zrównoważony rozwój, określony w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), rozumiany jest w Planie jako taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska zarówno współczesnych, jak i przyszłych pokoleń, następuje integrowanie działań politycznych, gospodarczych, społecznych i przestrzennych z zachowaniem trwałej równowagi przyrodniczej. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020 określa tereny Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jako obszary intensywnego rozwoju turystyki.

Obszary Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zostały ujęte w ramach następujących kierunków działań:

Kierunek działań: „Zachowanie i ochrona przestrzeni o zasobach i walorach uzdrowiskowych”,
Działanie: Ochrona uzdrowisk statutowych w granicach stref A,B,C zgodnie z obowiązującymi statutami.

Kierunek działań: „Rozszerzenie i umocnienie regionalnego systemu obszarów chronionych i jego zintegrowanie z systemami krajowymi i europejskimi”,
Działanie: Utworzenie obszarów chronionego krajobrazu głównie dla ochrony wybranych korytarzy ekologicznych.

Kierunek działań: „Racjonalna gospodarka zasobami kopalin”,
Działanie: Ochrona i racjonalne wykorzystanie potencjału rozpoznanych i eksploatowanych zasobów wód mineralnych, radonowych i termalnych, szczególnie będących podstawą gospodarki uzdrowiskowej.

Kierunek działań: „Wykorzystanie potencjału turystycznego i uzdrowiskowego regionu dla jego rozwoju gospodarczego”,

Działanie: Rozwój turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej poprzez:

- przygotowanie i wdrożenie projektu Sudety Zdrój,
- modernizację i rozwój infrastruktury uzdrowiskowej,
- realizację nowoczesnej bazy turystyki zdrowotnej.

Kierunek działań: „Zapewnienie wszystkim niezawodnych dostaw wody pitnej w odpowiedniej ilości oraz jakości oraz budowa i rozbudowa infrastruktury dla odprowadzania i oczyszczania ścieków”,

Działanie: Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w tym aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia Traktatu Akcesyjnego.

Strategia Polski Zachodniej 2020

Głównym celem Strategii Polski Zachodniej 2020 jest wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej poprzez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionów. Prace nad Strategią zostały zainicjowane przez samorządy pięciu województw: dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Dokument określa główne kierunki rozwoju, które stanowią odniesienie do programowania działań rozwojowych w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Do najważniejszych z nich należą:

- wzrost współpracy międzyregionalnej oraz transgranicznej w celu realizacji przedsięwzięć rozwojowych o znaczeniu ponadregionalnym,
- efektywne wykorzystanie położenia przez dalszą poprawę zewnętrznej dostępności makroregionu i zwiększenie jego spójności wewnętrznej,
- wzrost efektywności sieci energetycznej makroregionu dla poprawy warunków do inwestowania,
- większe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych makroregionu do rozwoju turystyki,
- zwiększanie potencjału do tworzenia i absorpcji innowacji,
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie ponadregionalnym, z uwzględnieniem transgranicznego zakresu działań rozwojowych.

W Strategii określona została następująca wizja rozwoju: „*Polska Zachodnia – region dorzecza Odry... współpracujący, kreatywny, atrakcyjny, mobilizujący, otwarty*” co świadczy o zgodności Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z omawianym dokumentem.

4.4. Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju powiatu lubańskiego do roku 2020

Cele Strategii Rozwoju Powiatu lubańskiego do roku 2020 znajdują odzwierciedlenie w Strategii dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez wskazanie na kierunki działań polegających na: opracowaniu celów rozwojowych i ich modyfikacji w zależności od zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych, wskazaniu zasobów ludzkich, rzeczowych, finansowych

i naturalnych, które służą realizacji przyjętych celów, określaniu sposobów postępowania, które zapewnią realizację perspektywicznych celów rozwojowych oraz optymalne wykorzystanie i rozmieszczenie przestrzenne zasobów, dla zapewnienia społeczności optymalnych warunków egzystencji i rozwoju. Reasumując Strategia Rozwoju Powiatu lubańskiego do roku 2020 to systemowa koncepcja działania w celu stałego i zrównoważonego rozwoju całego powiatu.

Niniejszy dokument wykazuje również pełną zgodność ze Strategiami rozwoju gmin ościennych.

Plan Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018

Zapisy Planu Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018 określają proces działań, kierunki rozwoju oraz inwestycje jakie zostały zaplanowane na terenie miasta Świeradów-Zdrój. Plan przejawia spójność ze Strategią, ponieważ przedstawia szczegółową koncepcję i wizję rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oraz różnorodny plan inwestycji mających poprawić komfort życia lokalnym społecznościom.

W celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy Plan Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018 przewiduje realizację szeregu zadań infrastrukturalnych, polegających m.in. na: budowie oraz przebudowie dróg, budowie i modernizacji placów zabaw, budowie tras rowerowych, parkingów, sali gimnastycznej, sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla osiedla Czerniawa-Zdrój oraz termomodernizację budynków.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Świeradów-Zdrój

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój określa m.in. zasady zagospodarowania terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług turystyki, terenów wykorzystywanych rolniczo, tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej, zieleni, wód powierzchniowych, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej komunikacji kolejowej, pieszej, samochodowej. Celem powstania Planu było m.in. zapewnienie warunków prawnych i przestrzennych dla realizacji programów inwestycyjnych w terenach przeznaczonych do zabudowy, ochrony cennych walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz rozwoju funkcji służących rekreacji i turystyce, przez co wpisuje się w cele wskazane w niniejszej Strategii.

Ponadto Plan określa szczegółowo:

- przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania,
- zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego,
- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych,

- parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu,
- granice i sposoby zagospodarowania terenów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie przepisów szczególnych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych,
- szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym,
- szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy,
- zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów,
- stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4. Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. 2003 Nr 80 poz. 717).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój ustala następujące strefy ochrony uzdrowiskowej:

- 1) strefy ochronnej „A” uzdrowiska Świeradów-Zdrój,
- 2) strefy ochronnej „A” uzdrowiska Czarniawa-Zdrój,
- 3) strefy ochronnej „B” uzdrowisk Świeradów-Zdrój i Czarniawa-Zdrój,
- 4) strefy ochronnej „C” uzdrowisk Świeradów-Zdrój i Czarniawa-Zdrój.

Część II Diagnoza obszaru

1. Ogólna charakterystyka gminy Świeradów-Zdrój

1.1. Rys historyczny

Dzieje Świeradowa Zdroju są nierozdzielnie związane z dziejami plemion łużyckich, a osada która powstała prawdopodobnie pod koniec XIII lub na początku XIV w. zawdzięcza im swą nazwę Flynś (później niemczoną na Flinsberg). Pierwsza wzmianka o Świeradowie-Zdroju pochodzi z 1524 roku jako Fegebeutel. Odkryte już wtedy wody mineralne zostały wzmiankowane po raz pierwszy w 1572 roku, w książce Leonarda Thurneyssera – berlińskiego lekarza. Dopiero ponad sto pięćdziesiąt lat później zostały zbadane i uznane za lecznicze. Uzdrowiskowe właściwości wód przyczyniły się do budowy Domu Zdrojowego w 1899 roku w otaczającym go Parku Zdrojowym. W latach 1920 – 1930 Świeradów-Zdrój odznaczał się dużym wzrostem działalności uzdrowiskowej. W 1935 roku został założony związek mający na celu opiekę nad rozwojem ruchu

turystycznego, dzięki któremu między innymi wybudowano drogę między Świeradowem-Zdrojem i Szklarską Porębą.

Wobec braku historycznej nazwy polskiej, miejscowość nazywano początkowo Wieniec-Zdrój. Po kapitulacji III Rzeszy w maju 1945 r. uzdrowisko zostało zajęte przez wojska radzieckie, a następnie przekazane polskiej administracji. Jego dotychczasowi mieszkańcy zostali wysiedleni do Niemiec. W 1946 roku wprowadzono urzędowo nazwę Świeradów Zdrój, zastępując poprzednią niemiecką nazwę Bad Flinsberg. Również w 1946 roku miasto uzyskało prawa miejskie. Świeradów-Zdrój wszedł w skład województwa wrocławskiego jako część powiatu lwóweckiego, a od 1 stycznia 1973 roku sołectwo Czerniawa-Zdrój włączono w granice Świeradowa-Zdroju. W wyniku reformy administracyjnej z 1975 roku miasto stało się częścią województwa jeleniogórskiego, aby od 1 stycznia 1999 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego tworzyć powiat lubański w województwie dolnośląskim.¹

1.2. Położenie

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego na obszarze powiatu lubańskiego. Miasto graniczy z gminą Mirsk, gminą Leśna oraz na krótkim odcinku z Republiką Czeską. Lokalizacja Gminy Świeradów-Zdrój została przedstawiona na poniższej mapie:

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na obszarze Polski

- - Lokalizacja Gminy na obszarze Polski

¹Źródło: <http://swieradowzdroj.pl/arttykul/2148/historia-swieradowa-zdroju>

Miejscowość położona jest na wysokości 450-710 m n.p.m. w Górach Izerskich, w dolinie rzeki Kwisy (w tzw. Obniżeniu Świeradowskim), oddzielającym Wysoki Grzbiet na południu od Kamienickiego Grzbietu na północy. Po włączeniu Czarniawy - Zdroju obejmuje również dolinę Czarnego Potoku, a również wychodzi nieco na Pogórze Izerskie.

Całkowita powierzchnia miasta wynosi 20,77 km². Miasto stanowi 4,85% powierzchni powiatu.

Części i osiedla miasta:

- Czarniawa-Zdrój;
- Drożyna;
- Graniczna;
- Góreczno;
- Górna;
- Łęczyna;
- Kamieniec;
- Podgórna;
- Siemkowice;
- Ulicko.

System TERYT „(Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju) wyróżnia tylko 5 części miasta, tj. Czarniawa-Zdrój, Góreczno, Kamieniec, Łęczyna i Ulicko.

Świeradów-Zdrój leży w odległości 150 km od stolicy województwa dolnośląskiego - Wrocławia. Najsilniejsze powiązania Świeradowa - Zdroju występują z miastami: Jelenia Góra i Lubaniem Śląskim - siedzibą powiatu. W pobliżu położone są znane miejscowości turystyczne Karkonoszy: Szklarska Poręba i Karpacz. W niewielkiej odległości od miasta, w obrębie gmin: Gryfów Śląski i Leśna znajduje się Zalew Leśniańsko-Złotnicki z licznymi ośrodkami wypoczynkowymi.

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój znajduje się w odległości około 50 km od Niemiec.

2. Turystyka i rekreacja

Świeradów-Zdrój słynie ze swoich uzdrowiskowych właściwości ze względu na występujący tu wyjątkowy mikroklimat oraz bogactwa wód mineralnych, radonowych i pokładów borowinowych.

Na terenie Świeradowa-Zdroju znajdują się następujące obiekty uzdrowiskowe:

- Dom Zdrojowy wraz z pijalnią wód;
- Szpital Uzdrowiskowy „Wacław”;
- Willa Gracja;
- Centrum Rehabilitacji i Reumatologii „Goplana”;
- Szpital Uzdrowiskowy dla dzieci w Czarniawie-Zdroju;
- Hotel Zdrojowy „Sanus”.

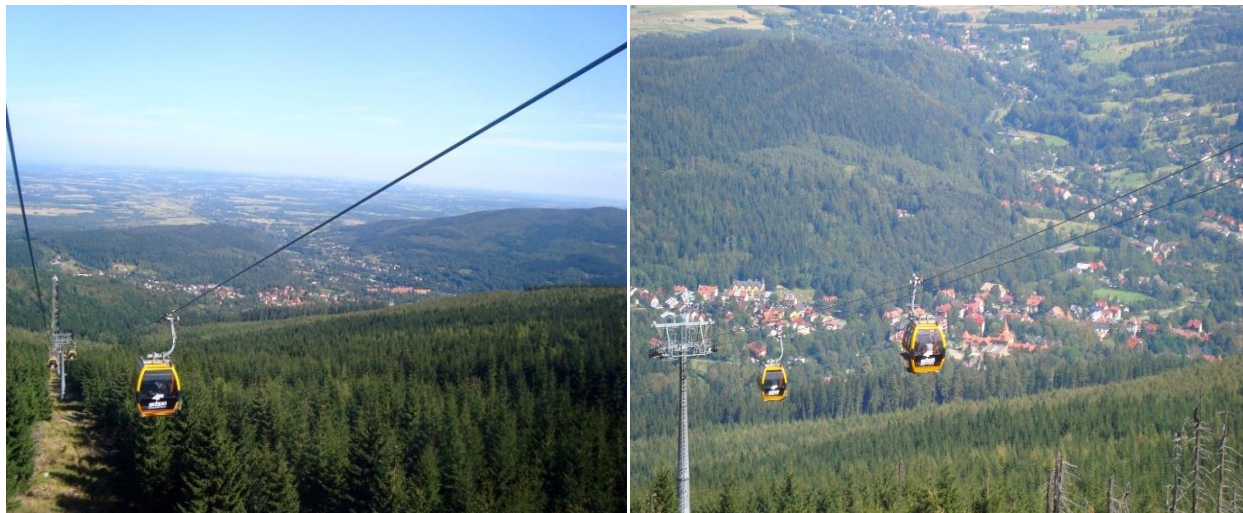

Zdjęcie 1 Dom zdrojowy Świeradów-Zdrój

Źródło: www.swieradowzdroj.pl

Jednym z najważniejszych walorów przyrodniczych w Świeradowie-Zdroju są Góry Izerskie stanowiące część Sudetów Zachodnich. Gmina Miejska Świeradów-Zdrój jest typowo turystyczną miejscowością nastawioną głównie na kuracjuszy, narciarzy, rowerzystów i biegaczy. Jest tu dobrze rozwinięta baza noclegowo - hotelowa. Świeradów-Zdrój jest jednym z najatrakcyjniejszych polskich uzdrowisk. Walory klimatu podgórskiego średnio bodźcowego oraz występowanie naturalnych surowców pozwalają na leczenie tu wielu schorzeń. Sezon kuracyjny trwa cały rok. Potwierdzonymi czynnikami leczniczymi uzdrowisk, obok cennych czynników klimatycznych, pozostają unikalne pod względem składu chemicznego wody mineralne (nisko zmineralizowane szczawy wodorowęglanowo – magnezowo - wapniowe z dodatkiem radonu, fluoru i żelaza). W mieście znajduje się bogata oferta organizowanych corocznie imprez kulturalno-rozrywkowych., sportowych i turystycznych. Dodatkowo można wypełniać czas wolny pobytem na jednym z basenów, kortach tenisowych, terenach do jazdy konnej, pobytem w aquaparku, przejażdżką po ścieżkach rowerowych. Na terenie miejscowości znajduje się również pole do minigolfa, liczne

boiska, place zabaw, skate park oraz bowling club. Natomiast zimą są do dyspozycji turystów pozostają liczne szlaki narciarskie, sześć wyciągów narciarskich, a także całoroczną kolej gondolowa na Stóg Izerski.

Zdjęcie 2 Zdjęcia kolei gondolowej

Źródło: <http://www.swieradowzdroj.com.pl/galeria.php?dzial=galeria&j=gondola>

W Świeradowie-Zdroju zaczyna się, ciągnący się przez całe Sudety – Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza. Stąd też wychodzą trasy w stronę: Szklarskiej Poręby i Karkonoszy; Karłowa i Gór Stołowych. Turyści preferujący krótkie górskie wypady, z przyjemnością wybiorą się trasami spacerowymi, w stronę górujących nad Świeradowem-Zdrój Stogu Izerskiego lub Sępiej Góry, na której według legend znajdować się miała pogańska świątynia. Ciekawymi miejscami turystycznymi, w których notabene również znajdować się miały pogańskie świątynie, są Babia Przełęcz, zwana inaczej Polaną Czarownic oraz (znajdujące się bliżej wsi Kopaniec) Ciemny Wądoł i Sowi Kamień na zachodnim zboczu Ciemniaka.

Lista szlaków turystycznych na terenie Świeradowa - Zdroju:

- → Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza;
- → Świeradów-Zdrój → Stóg Izerski → Świeradów Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Schronisko PTTK na Stogu Izerskim → Polana Izerska → Przednia Kopa → Wysoka Kopa → Izerskie Garby → Kopalnia *Stanisław* → Wieczorny Zamek → Wysoki Kamień → Hutnicza Górka → Szklarska Poręba;
- → Świeradów-Zdrój → Sępia Góra → Płokowy Mostek → Dolina Kwisy → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Polana Izerska → Schronisko PTTK na Stogu Izerskim → Świeradów-Zdrój;

- → Świeradów-Zdrój → Polana Izerska → Hala Izerska → Chatka Górzystów;
- → Świeradów-Zdrój → Zajęcznik → Czarniawa-Zdrój → Dolina Czarnego Potoku → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Zajęcznik → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Stóg Izerski → Smrek (CZ).

O wyjątkowości miejscowości Świeradów-Zdrój stanowią: najdłuższa na Dolnym Śląsku hala spacerowa, egzotyczna roślinność, promenada spacerowa, tarasy, sztuczna grotta oraz galeria widokowa na wieży z zegarem.

Atrakcyjność turystyczną miejscowości potwierdzają dane statystyczne dotyczące ilości obiektów noclegowych oraz miejsc noclegowych. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Tabela 1 Liczba obiektów noclegowych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w latach 2010-2014

ZAKRES PRZEDMIOTOWY	ROK	JEDNOSTKA MIARY	WARTOSC
obiekty ogółem	2010	Liczba obiektów	38
obiekty ogółem	2011	Liczba obiektów	37
obiekty ogółem	2012	Liczba obiektów	40
obiekty ogółem	2013	Liczba obiektów	42
obiekty ogółem	2014	Liczba obiektów	41

Źródło: GUS

W analizowanym okresie liczba obiektów noclegowych zwiększyła się o 3 obiekty, co spowodowało wzrost liczby miejsc noclegowych z 2328 w 2010 roku do 2592 miejsc w 2014 roku (wzrost o ok. 11%). Za wzrost liczby obiektów i miejsc noclegowych odpowiedzialne były obiekty hotelowe. W tej kategorii obiektów liczba miejsc wzrosła z 667 w 2010 roku do 1110 do roku 2014 (wzrost o ok. 60%). Wzrost liczby miejsc noclegowych przełożył się na wzrost liczby osób korzystających z noclegów, czego potwierdzeniem są poniższe dane:

Tabela 2 Ilość osób korzystających z noclegów w latach 2010 - 2014 w mieście Świeradów-Zdrój

ZAKRES PRZEDMIOTOWY	ROK	JEDNOSTKA MIARY	WARTOSC
korzystający z noclegów ogółem I-XII	2010	osoba	21223
korzystający z noclegów ogółem I-XII	2011	osoba	25090
korzystający z noclegów ogółem I-XII	2012	osoba	23958
korzystający z noclegów ogółem I-XII	2013	osoba	37070
korzystający z noclegów ogółem I-XII	2014	osoba	46096

Źródło: GUS

Powyższe dane wskazują na wzrost liczby osób korzystających z noclegów o około 117% w okresie 2010 – 2014, co jest zjawiskiem pozytywnym. Niepokojącym zjawiskiem jest spadek noclegów turystów zagranicznych (w 2010 roku liczba osób korzystających z noclegów wynosiła 9329 osób, a w 2014 roku było to tylko 6802 osób).

3. Otoczenie przestrzenne

Na otoczenie przestrzenne Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój składa się historyczny układ przestrzenny oraz historyczna i współczesna zabudowa. Patrząc na obszar miasta z przestrzennego punktu widzenia, obejmuje ono dwie jednostki strukturalno-przestrzenne, połączone w 1973 r. w jedną jednostkę administracyjną, stanowiące w przeszłości niezależne ośrodki osadnicze, które funkcjonują obecnie w ramach organizacyjnych jednej gminy miejskiej Świeradów-Zdrój tj.:

- Świeradów-Zdrój (położony w dolinie rzeki Kwisy),
- Czarniawa-Zdrój (położona w dolinie Czarnego Potoku).

Funkcją wiodącą miasta jest funkcja uzdrowska, natomiast uzupełniającymi: funkcja wypoczynkowo - turystyczna, mieszkaniowa i administracyjno - usługowa. Świeradów-Zdrój posiada dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny o swobodnie rozrzuconej zabudowie. W rozplanowaniu miasta wyróżnia się zwarta zabudowa centrum z ulicą Zdrojową i dominantą Domu Zdrojowego z halą spacerową, kościół oraz park zdrojowy z promenadą, tarasami i układem ścieżek spacerowych. Duży jest tu udział terenów zieleni, na które składają się parki zdrojowe oraz tereny zieleni wokół pensjonatów i obiektów sanatoryjnych. Wzdłuż ul. Zdrojowej o charakterze promenady uzdrowskiej usytuowane są obiekty gastronomii, placówki handlowe i inne obiekty usługowe. Wzdłuż ulicy Piłsudskiego grupują się obiekty usług publicznych: zespół szkół, poczta, przedszkole. Niekorzystne zmiany zachodzące w tej części miasta związane są ze zmianą układu komunikacyjnego, zabudowywaniem i zagęszczaniem zabudowy, zmianą funkcji terenów zieleni. Ten dobrze wykształcony i zachowany układ zniekształcają położone na północ od centrum miasta tereny zabudowy wielko kubaturowej : zespół wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności oraz budynki szkoły o zuniformizowanej architekturze. W zachodniej i południowo-zachodniej części jednostki dominują pensjonaty i domy wczasowe z dużym udziałem zieleni towarzyszącej oraz budynki mieszkalne. Zabudowa pensjonatowa i sanatoryjna grupuje się przy ulicach: Wczasowej, Piastowskiej, Strumykowej, Słonecznej, Sienkiewicza i Nadbrzeżnej. Tereny mieszkaniowej zabudowy jednorodzinnej skupione są wzdłuż ul. Polnej i ul. Nad Basenem. Budynki o różnym stylu i charakterze, rozmieszczone często na małych działkach, decydują o dysharmonijnym charakterze tej części miasta. Przy ul. Źródlanej zlokalizowana jest kolej gondolowa wraz z trasą zjazdową. Na południe od centrum położone są tereny zabudowy pensjonatowej, turystycznej i mieszkaniowej, m.in. wzdłuż ul. Górskiej i Leśnej. W części tej dominuje zabudowa pensjonatowo-hotelowa i zabudowa mieszkaniowa. Znajdują się

tu tereny narciarskie z wyciągami i trasami zjazdowymi. Odmienny charakter mają tereny zabudowy rozciągnięte w dolinie Kwisy, wzdłuż ul. Grunwaldzkiej, 11-go listopada i Nadbrzeżnej, tworzące najstarszy historycznie układ miasta o łańcuchowym układzie zabudowy. Ta część miasta pełni głównie funkcję mieszkaniową. Przeważa tu swobodnie zlokalizowana zabudowa mieszkaniowa, tworząca w części zwarte zespoły osadnictwa o zabudowie typu zagrodowego.

Natomiast osiedle Czerniawa–Zdrój pełni głównie funkcję mieszkalną i w mniejszym stopniu uzdrowską - jako uzdrowisko dziecięce. Brakuje wykształconego centrum. Występuje rozproszona zabudowa rozciągająca się wzdłuż ul. Sanatoryjnej i ul. Głównej z niewielkim nasyceniem usługami. Ulica Długa łączy miasto z Czechami. Na pozostałym obszarze zabudowa jest luźna, przemieszana historyczna ze współczesną z przewagą zabudowy typu zagrodowego.²

3.1. Walory przyrodnicze

Jednym z najważniejszych walorów przyrodniczych są Góry Izerskie, które znajdują się na terenie Czech i Polski, stanowią część Sudetów Zachodnich. Od zachodu zamknięte są Bramą Żytawską, od Karkonoszy oddzielone Przełęczą Szklarską. Tworzy je szereg grzbietów górskich o przebiegu północny zachód – południowy wschód; najważniejsze z nich to: w części polskiej: Grzbiet Kamienicki (Kamienica – 974 m n.p.m.), Wysoki Grzbiet (Wysoka Kopa – 1126 m n.p.m. – najwyższe wzniesienie Gór Izerskich). Oba grzbiety łączy wododział Kwisy i Małej Kamiennej Rozdroże Izerskie; w części czeskiej: Středníizerskýhřeben (Jelenístráž – 1018 m n.p.m.), Vlašskýhřeben (ČernýVrch – 1024 m n.p.m.), Desenský hřeben i Hejnický hřeben (Izera – 1122 m n.p.m.).

Góry Izerskie są niezbyt wysokie, o łagodnych wierzchołkach (na skutek działania warunków atmosferycznych w okresie paleogenu – 70-35 mln lat temu – nastąpiło wietrzenie skał, powodując wyrównanie szczytowych partii gór). Wschodnia część Wysokiego Grzbietu tworzy wąski grzbiet o stromych stokach północnych i południowych. Taki kształt spowodowany jest budową geologiczną tego odcinka - tworzą go bardzo odporne na wietrzenie hornfelsy. Budują one szereg skałek.

Ze skałami przeobrażonymi związane jest występowanie kamieni półszlachetnych, szlachetnych i cennych surowców mineralnych. Od średniowiecza Góry Izerskie penetrowane były przez różnych poszukiwaczy. Znany miejscem występowania kamieni szlachetnych w polskiej części gór była dolina górnej Izery wokół osady Wielka Izera (Hala Izerska), gdzie znajdowano rubiny, szafiry oraz agaty. Jednak najbardziej znane z eksploatacji było ujście Šafirovego potoku do Jizerki na Małej jizerskej louce. Znajdowano tam: amfibole, apatyty, diopsyty, tytanity, ametysty, awanturyny, chalcedony, chryzoprazy, kryształy górskie, granaty, cyrkonie, turmaliny i czarne ilmenity, nazywane izerynami. Zapisy z 1845 r. świadczą, że izeryny były znacznym źródłem dochodu mieszkańców Jizerky i Gross-Iser (Wielka Izera). Kobiety i dzieci wybierały

²Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Świeradów-Zdrój

je z potoków i sprzedawały do Berlina i Drezna na wyrób biżuterii żałobnej. W dolinie Kamienicy oraz w okolicy góry Żłotych Jam znajdowano również samorodki złota.

Na Rozdrożu Izerskim do dziś można znaleźć okazy kwarcu występującego w żyłach kwarcowych. Największa żyła kwarcu ciągnie się na przestrzeni 10 km pasem o szerokości 10-80 m i jest eksploatowana w kopalni Stanisław. Granaty obficie pojawiają się w łupkach Kamienickiego Grzbietu, a turmaliny w zbudowanych z łupków grzebieniach Wysokiego Grzbietu. Na północnych zboczach Grzbietu Kamienickiego występują rudy cyny i rudy kobaltu wydobywane z przerwami od XV do XIX wieku. Po raz ostatni rudy cyny próbowano wydobywać w czasie II wojny światowej. Pozostałością po górnictwie kobaltu i cyny są liczne hałdy, ślady szybów i sztolni, zarówno wydobywczych, jak i poszukiwawczych. Gnejsy w okresie powojennym nie były eksploatowane. Spośród surowców skalnych największą popularnością cieszą się granity wykorzystywane jako tłuczeń i materiał budowlany. Z kilku istniejących dawniej kamieniołomów obecnie czynny jest tylko jeden - w Szklarskiej Porębie Hucie. W nieczynnych sztolniach na wschodnim zboczu czeskiej Rapickéj hory ponad Novým Městem pod Smrkem zimuje kilkaset nietoperzy.

Okolice Świeradowa-Zdroju zbudowane są ze skał metamorficznych – gnejsów i granitognejsów, z wkładkami amfibolitów należących do bloku karkonosko-izerskiego, a ściślej metamorfikuizerskiego. Na północnych zboczach Kamienickiego Grzbietu (Zajęcznika), w rejonie Czerniawy występują łupki tyszczkowe, leptynity i leukogranity. W łupkach w XX w. poszukiwano złóż rud cyny.

Przez Góry Izerskie przebiega dział wodny oddzielający zlewisko morza Bałtyckiego i Północnego. Główną rzeką odwadniającą pasmo jest graniczna Izera (czes. Jizera) wraz z licznymi dopływami (m.in. Kamenice) będąc prawym dopływem Łaby odprowadza wody do Morza Północnego. Ważniejsze rzeki polskiej części Gór Izerskich to Kamienica, Kamienna i Kwis – dopływy Bobru, a po stronie czeskiej Smědá (Witka), Jeřice, Řasnice a Lomnice – dopływy Nysy Łużyckiej. Wszystkie one należą do dorzecza Odry.

Głównym ciekim wodnym Świeradowa - Zdroju jest rzeka Kwisa, a Czerniawy-Zdrój Czarny Potok. Miasto położone jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Karkonosze” Nr 344, ponadto dla ochrony wód mineralnych i ich źródeł w obszarze miasta utworzone zostały: obszar ochrony wód leczniczych (obszar górniczy) „Świeradów Zdrój”, ustanowiony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 09.05.1968 r. oraz obszar ochrony wód leczniczych (obszar górniczy) „Czerniawa-Zdrój” ustanowiony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 18.10.1968 r., gdzie dla ochrony zasobów wód podziemnych obowiązuje:

- nakaz odprowadzania ścieków przez miejski system sieci kanalizacyjnej do miejskiej oczyszczalni ścieków,
- zakaz odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych i odpływowych z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych,
- zakaz składowania, wysypywania, zakopywania i wylewania jakichkolwiek odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych,

- zakaz lokalizowania obiektów lub urządzeń mogących powodować stałe lub czasowe zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Unikatowy, podgórski klimat, sieć szlaków turystycznych i rowerowych, zasoby naturalnych surowców leczniczych: wody mineralne, wody radonowe, złoża borowiny umożliwiające leczenie chorób reumatycznych i narządów ruchu, przyciągają turystów i kuracjuszy od XVII wieku. Świeradów-Zdrój nazywany jest perłą uzdrowisk dolnośląskich. Radoczynność świeradowskich wód związana jest z rozpadem substancji promieniotwórczych, występujących w granitognejsach iżerskich. Wspomniane wody mają nieco wyższą od zwykłych wód temperaturę oraz zawierają rozpuszczony gaz szlachetny - radon, który nadaje im specyficzne właściwości lecznicze. Wykorzystywane są zarówno do picia, jak i do kąpieli oraz okładów borowinowych, leczą przede wszystkim choroby reumatyczne, narządów ruchu, układu krążenia oraz choroby ginekologiczne.

Na terenie Gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

- Buk pospolity (*Fagussylvatica* L.) - położony przy ul. Sienkiewicza, naprzeciwko posesji nr 6. Wiek – 150 lat, pierśnica 401 cm. Numer rejestru: 444.
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) - położony przy ul. Bocznej 4, przy osadzie Nadleśnictwa Świeradów– zrośnięty z bukiem pospolitym. Wiek 120-150 lat, pierśnica 355 i 233 cm. Numer rejestru: 445.
- Buk pospolity (*Fagussylvatica* L.) - przy ul. Bocznej 4, przy osadzie Nadleśnictwa Świeradów– zrośnięty z dębem szypułkowym. Wiek 120 – 150 lat, pierśnica 452 cm. Numer rejestru: 446.
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - położona w Czerniawie-Zdroju, przy ul. Sanatoryjnej 54, 2m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm. Numer rejestru: 450.
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - położona w Czerniawie-Zdroju, przy ul. Iżerskiej, 50 m od budynku sanatorium "Zameczek" Wiek 120 lat, pierśnica 372 cm. Numer rejestru 449.
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - znajdująca się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Iżerskiej, 4 m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm.
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - znajdująca się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Sanatoryjnej, 45,2 m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm.
- Buk pospolity (*Fagussylvatica* L.) - znajdujący się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Iżerskiej, wiek 100 lat. Pierśnica 393 cm. Numer rejestru 452.
- Klon pospolity (*Acerplatanoides* L.) - znajdujący się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Sanatoryjnej, naprzeciw budynku nr 45, wiek 100 lat. Pierśnica 379 cm. Numer rejestru 453.

3.2. Źródła zanieczyszczenia środowiska

Obszar Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój ze względu na swoje położenie jest narażony na przenoszone w atmosferze zanieczyszczenia powietrza pochodzące z terenów pogranicza niemiecko – polsko-czeskiego, północnych i zachodnich Czech oraz zachodnich Niemiec (teren

przemysłowe). Jednak obecnie nie odnotowuje się już przekroczeń norm stężeń substancji szkodliwych oraz pyłu zawieszonego, co jest związane z likwidacją wielu zakładów przemysłowych znajdujących się w bliskim otoczeniu gminy. Należy wspomnieć, iż na terenie gminy znajduje się automatyczna stacja pomiarowa w Czerniawie-Zdrój (obszar uzdrowiskowy) – funkcjonująca w ramach sieci pomiarowej dla oceny jakości powietrza dla całego powiatu ze względu na ochronę roślin – oraz poprzez monitoring pasywny w trzech punktach (Lubań, ul. Przemysłowa; Leśna, ul. Kościuszki; Świeradów-Zdrój, ul. Nad Potokiem/Sienkiewicza - obszar uzdrowiskowy).

Spośród lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza duże znaczenie ma tzw. „niska emisja.” Rozwój bazy noclegowej powoduje, iż rośnie zapotrzebowanie na energię cieplną. Mieszkańcy gminy

do zaspokajania potrzeb w zakresie ogrzewania wykorzystują głównie paliwa stałe. Są nimi węgiel, którym ogrzewane jest ok. 50% budynków oraz drewno, którym ogrzewa się 23% nieruchomości, co skutkuje znaczną emisją CO₂ do atmosfery zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Poniżej przedstawiono w układzie graficznym pozyskane dane z przeprowadzonej w 2014 roku inwentaryzacji emisji źródeł ciepła w ramach Programu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój :

Wykres 1 Struktura paliw wykorzystywanych na potrzeby ciepłne

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Ponadto należy zauważyć, iż rosnąca ilość obiektów noclegowych na terenie gminy powoduje wzrost zapotrzebowania na wodę, której bieżące zużycie pociąga za sobą coraz większą ilość wytwarzanych ścieków. Ścieki częściowo oczyszczane są w istniejącej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oczyszczalni i są istotnym problemem dla miasta. Głównymi źródłami zagrożeń dla czystości wód powierzchniowych są ścieki bytowo gospodarcze pochodzące zarówno od stałych mieszkańców miasta, jak również kuracjuszy zakładów leczniczych i uzdrowiskowych. Wzrasta również ilość odpadów, w tym tworzyw sztucznych. Pochodzą one przede wszystkim z gospodarstw domowych oraz obiektów turystycznych, w których powstają odpady podobne do komunalnych, jednakże problem dla środowiska naturalnego stanowią występujące nielegalne wysypiska śmieci. Na terenie miasta znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Jest to specjalnie przystosowany i zorganizowany obiekt, w przyjmowane są od właścicieli nieruchomości zamieszkałych selektywnie posegregowane odpady (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, szkło bezbarwne i kolorowe, odpady biodegradowalne), a także zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, przeterminowane lekarstwa, inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe. Odpady na terenie Gminy wywożone są zgodnie z harmonogramem podawanym do publicznej wiadomości. Na terenie Gminy wdrożony został system segregacji odpadów komunalnych w ramach którego funkcjonują pojemniki / worki oznaczone kolorami, które przeznaczone są na składowanie określonych odpadów. Odpady wywożone są na zlecenie gminy przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwo. Na podstawie przeprowadzonej na terenie gminy inwentaryzacji ilości azbestu stwierdzono, że na terenie gminy znajduje się 25 753,59 m² wyrobów zawierających azbest, co w przeliczeniu daje 283,29 Mg tego wyrobu. Przewiduje się, iż proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku.³

3.3. Leśnictwo

W zakresie gospodarki leśnej na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój można zaobserwować trend wzrostowy w zakresie powierzchni użytków leśnych, które stanowią 40% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów leśnych wzrosła z 861,1 ha w 2002 roku do 884,12 ha w 2013 roku.

Do obszarów zalesionych należą: wzgórze Zajęcznik (Świeradówka, Młynica, Tarczownik), położone na północ od centrum Świeradowa-Zdroju niewielkie fragmenty północnych stoków Wysokiego Grzbietu Gór Izerskich oraz w zachodniej części wzdłuż granicy z Czechami Czerniawski Las (Czerniawska Kopa, Mała Góra). W obrębie Świeradów-Zdrój dominuje: las mieszany górski (35,7%), bór górski (21,9%), bór mieszany górski (20,6%), las mieszany wyżynny

³ Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2014 – 2032 – Opracowanie AT GROUP S.A. – 2014

(15%). Teren Czerniawskiego Lasu, położonego w zachodniej części Czerniawy-Zdroju, na styku z granicą z Czechami został uznany za kompleks leśny o funkcji krajobrazowej. Fragment lasu w południowej części miasta został zaliczony do ostoji zagrożonych i ginących gatunków. Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój występuje znaczna ilość terenów zieleni, w tym grupa historycznych założeń parkowych i ogrodowych z cennymi gatunkami drzew. Do najcenniejszych z nich należą parki: Park Zdrojowy w Świeradowie-Zdroju, w którym wyróżniają się buki, modrzewie, świerki, żywotniki, cisy oraz Park Zdrojowy w Czerniawie-Zdroju znajduje się park z drzewostanem z dominacją buka.

Lasy obrębu Świeradów stanowią fragment, powołanego Zarządzeniem Generalnego Dyrektora Lasów Państwowych Nr 61/2004, Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Sudety Zachodnie”. W jego skład wchodzi, oprócz obrębu Świeradów, obręby Piechowice i Szklarska Poręba z Nadleśnictwa Szklarska Poręba.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Gazownictwo

Dystrybucją gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zajmuje się Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. ul. M. Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa - Dolnośląski Oddział Obrotu Gazem we Wrocławiu, Biuro Handlowe - Region Zgorzelecki ul. Gazowa 1 59-800 Lubań.

Mieszkańcy miasta Świeradów-Zdrój korzystają z gazu ziemnego wysokometanowego. Podstawą systemu zaopatrzenia mieszkańców w gaz przewodowy jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 relacji Krzewie Wielkie – Mirsk i stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia, zlokalizowana na terenie gminy Mirsk oraz przesyłowe i rozdzielcze gazociągi średniego ciśnienia doprowadzające gaz do odbiorców na terenie Świeradowa-Zdroju i Czerniawy-Zdroju. Zużycie gazu w 2014 roku z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 183,2 m³. Poniżej przedstawiono uzyskane dane w układzie tabelarycznym:

Rok 2014	Zużycie gazu [m ³]
Gospodarstwa domowe	788 500,00
Przemysł	113 100,00
Handel/Ustugi	2 617 600,00
Pozostali	24 200,00

Tabela 3 Zużycie gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku w podziale na grupy odbiorców

Źródło danych: Opracowanie własne na bazie danych GUS oraz danych podmiotów zajmujących się dystrybucją i sprzedażą gazu.

Biorąc pod uwagę rosnącą liczbę mieszkań na terenie gminy szacuje się, że zużycie gazu będzie rosło.

Dane GUS wskazują, że z instalacji gazowej na terenie Gminy Miejskiej korzysta 28,4% mieszkańców (dane za 2014 rok). W analogicznym okresie z instalacji gazowej korzystało 61,4% mieszkańców województwa dolnośląskiego i 52,2% mieszkańców Polski. Odsetek korzystających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z instalacji gazowej w okresie 2010-2014 wzrósł o 3,4%.

4.2. Wodociągi

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się przy pomocy miejskiego wodociągu centralnego, zasilanego wodami powierzchniowymi. Długość sieci wodociągowej w 2013 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wynosiła: 43 km. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2014 roku wynosiło 37,6 m³. Z instalacji kanalizacji sanitarnej korzystało 78,1% ogółu ludności. Dane statystyczne wskazują na systematyczny wzrost ilości zużywanej wody pochodzącej z sieci wodociągowej. W roku 2011 r. wynosiła - 325 dam³, w 2012r., - 331 dam³, w 2013r., - 399 dam³, a w 2014r., - 415 dam³.

Istniejące studnie kopane stanowią drugorzędne źródło wody o niewielkim znaczeniu. Wykorzystuje się je lokalnie do celów gospodarczych i porządkowych. Zasoby wód powierzchniowych zasilające istniejące ujęcia, są wystarczające do pokrycia bieżących potrzeb użytkowników w relacji średniego poboru dobowego, jednakże w trakcie długich okresów bezdeszczowych występują lokalne problemy z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę.

Dane GUS wskazują, że z instalacji wodnej na terenie Gminy Miejskiej korzysta 78,1% mieszkańców (dane za 2014 rok). W analogicznym okresie z instalacji wodnej korzystało 94,8% mieszkańców województwa dolnośląskiego i 91,6% mieszkańców Polski. Odsetek korzystających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z instalacji wodnej w okresie 2010-2014 wzrósł o 0,9%.

4.3. Kanalizacja

Długość sieci kanalizacyjnej w 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wynosiła 35,1 km. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje głównie tereny centralnej części miasta. Miasto systematycznie rozbudowuje sieć kanalizacji. Miejską sieć kanalizacyjną uzupełniają niezależne systemy kanalizacji, znajdujące się we władaniu podmiotów innych niż Gmina

Dane GUS wskazują, że z instalacji kanalizacyjnej na terenie Gminy Miejskiej korzysta 47,3% mieszkańców (dane za 2014 rok). W analogicznym okresie z instalacji kanalizacyjnej korzystało 75% mieszkańców województwa dolnośląskiego i 68,7% mieszkańców Polski. Odsetek korzystających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z instalacji kanalizacyjnej w okresie 2010-2014 wzrósł o 1,7%.

4.4. Oczyszczalnia ścieków

Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój przy ulicy Wiejskiej znajduje się oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o przepustowości 1329 m³/d. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Kwisza stanowiąca dopływ rzeki Bóbr. Pozwolenie wodno-prawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków z oczyszczalni do wód powierzchniowych zostało wydane decyzją Starosty Powiatu Lubańskiego nr RŚ.6223-38/04/05 z terminem ważności do 31.12.2016 r. Po uruchomieniu funkcjonującej obecnie oczyszczalni, wyłączono z eksploatacji dwie oczyszczalnie komunalne, stanowiące wcześniej podstawę funkcjonowania miejskiego systemu oczyszczania ścieków. Należy zwrócić uwagę na fakt, że ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni ścieków systematycznie rośnie (w roku 2010 odprowadzono 229 dam³, a w roku 2014 -337 dam³).

4.5. Energetyka

Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest Tauron – Dystrybucja S.A. z siedzibą w Jeleniej Górze ul. Bogusławskiego 32. Teren gminy charakteryzuje się pokryciem sieci energetycznej w 100%. Zużycie energii elektrycznej 2014 roku w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło - 742,1 kWh, natomiast faktyczne zużycie energii elektrycznej na obszarze Gminy wyniosło - 12 674,69 [MWh]. Podział na poszczególne grupy odbiorców kształtował się następująco:

Tabela 4 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2014 rok

rok 2014		
Grupa taryfowa	Liczba odbiorców	Zużycie MWh
A	0	
B	4	6 534,99
C + R	253	2 837,25
G	1969	3 302,45
		12 674,69

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2020 rok

rok 2020 - prognoza		
Grupa taryfowa	Liczba odbiorców	Zużycie MWh
A	-	-
B	-	7 658,79
C + R	-	3 325,16
G	-	3 870,36
		14 854,31

Legenda:

Grupa taryfowa „A” – głównie duże zakłady produkcyjne,

Grupa taryfowa „B” - głównie średnie i małe firmy produkcyjne, duże obiekty hotelowe,

Grupa taryfowa „C + R” – usługi, handel, tymczasowe punkty poboru,

Grupa taryfowa „G”- gospodarstwa domowe.

Szacuje się, że w związku z rosną liczbą mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zużycie energii elektrycznej będzie rosło.

4.6. Komunikacja drogowa

Podstawowymi elementami układu komunikacyjnego Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest droga wojewódzka nr 358 (Leśna – Czerniawa - Szklarska Poręba) oraz droga nr 361 (z Mirska do przejścia granicznego w Czerniawie). Ważnymi elementami sieci drogowej jest droga powiatowa nr 12346D (Czerniawa - Wolimice - Giebułtów, która przebiegająca ulicą Główną) oraz drogi gminne. Świeradów-Zdrój znajduje się w odległości 45 km od autostrady A4. Ruch samochodowy odbywający się na terenie gminy ma głównie charakter ruchu lokalnego i turystycznego, który nasila się w sezonie zimowym i letnim. W mieście znajduje się przystanek PKS, z którego można dojechać do pobliskich miejscowości. Funkcjonują również połączenia dalekobieżne (np. do Wrocławia). Lokalny transport zbiorowy zapewniają miejscowi przewoźnicy. Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój dostępne są następujące połączenia autobusowe:

- Świeradów–Zdrój – Jelenia Góra,
- Świeradów–Zdrój – Lubań,
- Świeradów–Zdrój – Mirsk,
- Świeradów–Zdrój – Lubań,
- Świeradów–Zdrój – Szklarska Poręba,
- Świeradów–Zdrój – Boleśławiec,
- Świeradów–Zdrój – Zgorzelec,

➤ Świeradów-Zdrój – Lwówek Śląski.

Do miasta prowadzi również nieczynna przez wiele lat linia kolejowa. Znajduje się także budynek dawnej stacji kolejowej, który jest obecnie przystosowany głównie do celów mieszkalnych.

Poniżej przedstawiono miasto na tle lokalnej sieci drogowej:

Mapa 2 Gmina Świeradów-Zdrój na tle lokalnej sieci drogowej

Źródło: Google maps

4.7. Zasoby mieszkaniowe

Według Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku w Świeradowie-Zdroju ilość mieszkań wg. roku ich budowy przedstawiała się następująco:

- 594 mieszkania o powierzchni użytkowej 39904 m² wybudowane przed rokiem 1918,
- 402 mieszkania o powierzchni użytkowej 31667 m² wybudowane w latach 1919 – 1944,
- 47 mieszkań o powierzchni użytkowej 3406 m² wybudowane w latach 1945–1970,

- 72 mieszkania o powierzchni użytkowej 4434 m² wybudowane w latach 1971-1978,
- 333 mieszkania o powierzchni użytkowej 24619 m² wybudowane w latach 1979–1988,
- 107 mieszkań o powierzchni użytkowej 12560 m² wybudowane w latach 1989 – 2002
- (łącznie z mieszkaniami będącymi w budowie),
- 25 mieszkania o powierzchni użytkowej 3454 m² wybudowane w latach 2001 – 2002, (łącznie z mieszkaniami będącymi w budowie).

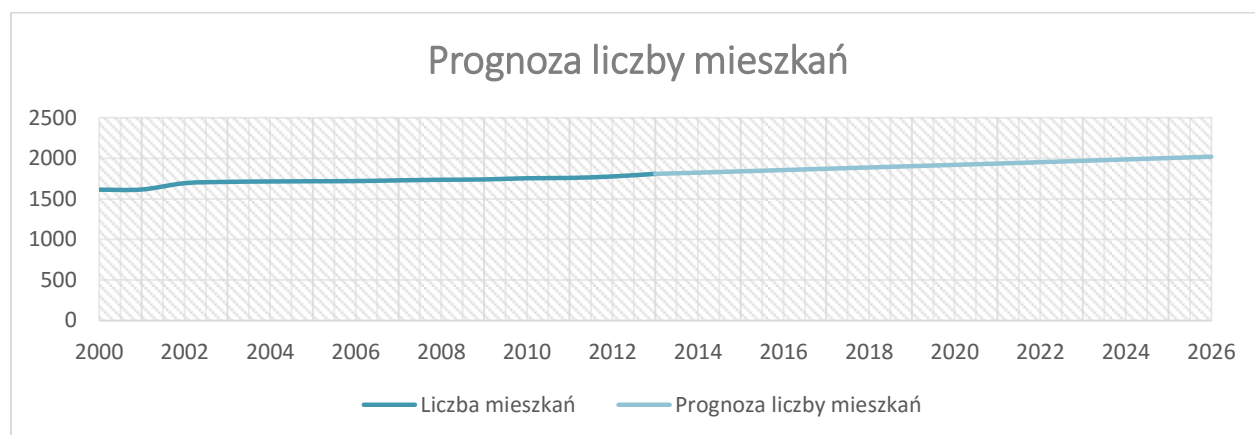
Jak wynika z powyższego największą grupę stanowią mieszkania wybudowane przed rokiem 1945 - prawie 62 % ogółu mieszkań. Świeradów-Zdrój charakteryzuje się niewielką dynamiką przyrostu zasobów mieszkaniowych. W okresie powojennym jedynie w latach 1979-1988 zanotowano większy przyrost mieszkań - 20,7 %.

W 2013 r. w Świeradowie-Zdroju było ogółem 1793 mieszkań. Ze względu na turystyczny charakter Gminy stopniowo następuje wzrost ilości obiektów o przeznaczeniu noclegowym. W ostatnich latach można zaobserwować wzrost w grupie mieszkań indywidualnych, a spadek mieszkań komunalnych.

Dla najuboższych mieszkańców gmina dysponuje własnym zasobem mieszkaniowym, który udostępnia jako mieszkania komunalne i lokale socjalne. Według stanu za rok 2014, miasto posiadało 173 mieszkania w 47 budynkach komunalnych. Większość lokali to mieszkania komunalne, około 20 lokali pełni funkcje lokali socjalnych. Czternaście budynków stanowi w 100% własność gminy (77 mieszkań), większość, bo 33 budynki to współwłasność gminy i osób fizycznych w ramach wspólnot mieszkaniowych (96 mieszkań).⁴ Zarządzaniem lokalami i budynkami wchodzącymi w skład zasobu mieszkaniowego zajmują się Referaty Gospodarki Nieruchomościami i Zagospodarowania Przestrzennego oraz Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Świeradów–Zdrój.

⁴Źródło: Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Świeradów Zdrój.

Ponadto gmina stara się zapewnić wsparcie dla rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego poprzez przygotowanie gruntów przeznaczonych pod zabudowę. Kluczowe znaczenie ma tu planowanie przestrzenne, które ma zapewnić harmonijny rozwój różnych form zabudowy. Poniżej przedstawiono prognozę liczby mieszkań na terenie gminy do roku 2026:

Wykres 2 Prognoza liczby mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do roku 2026

Źródło: Obliczenia własne na bazie danych GUS.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy:

Świeradów-Zdrój	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania	1 755	1 759	1 777	1 809	1 856
izby	7 128	7 149	7 217	7 311	7 456
powierzchnia użytkowa mieszkań	136 905	137 489	138 905	140 880	143 430
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	78,0	78,2	78,2	77,9	77,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	30,3	30,9	31,5	32,4	33,3
mieszkania na 1000 mieszkańców	388,4	395,1	403,6	416,6	430,8

Powyższe dane wskazują na rosnącą liczbę mieszkań (wzrost o 5,75% w okresie 2010-2014), izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. W badanym okresie 2010-2014 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania uległa niewielkiemu obniżeniu z 78% do 77,3%. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wzrosła natomiast z 388,4 w 2010 roku do 430,4 mieszkań w roku 2014 roku.

5. Otoczenie gospodarcze

5.1. Działalność gospodarcza

Na koniec 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wg rejestru REGON funkcjonowało łącznie 613 podmiotów. Według struktury własnościowej 20 podmiotów należało do sektora publicznego, a 593 do sektora prywatnego.

Do dominujących gałęzi gospodarki na terenie Gminy należą:

- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 113 podmiotów,
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 80 podmiotów,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 62 podmioty,
- budownictwo – 69 podmiotów.

37

Z punktu widzenia otoczenia gospodarczego istotne znaczenie mają również:

- branża transportu,
- branża opieka zdrowotna i pomocy społecznej,
- pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele obiektów gastronomicznych takich jak: restauracje, bary, pizzerie, puby, kawiarnie, cukiernie. Występuje dobrze rozwinięta baza noclegowa na której opiera się gospodarczo - turystyczny rozwój Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Według klas wielkości na terenie Świeradowa-Zdroju funkcjonowała następująca liczba przedsiębiorstw (dane za 2014 rok):

- mikroprzedsiębiorstwa (0-9 pracowników) – 591 podmiotów,
- małe firmy (10-49 pracowników) – 18 podmiotów,
- średnie firmy (50-249 pracowników) – 3 podmioty,
- duże firmy (powyżej 250 pracowników) – 1 podmiot.⁵

Dominującą wielkością firm są mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią ponad 96% wszystkich przedsiębiorstw mających swoją siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości firm mających swoją siedzibę w Świeradowie-Zdroju:

⁵ Źródło: Dane GUS http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=474561&p_token=0.35287984972819686

Ilość podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła na koniec 2014 roku – 2295,9 podmiotów. W analogicznym okresie wskaźnik dla województwa dolnośląskiego wynosił – 1901,3 podmiotów, a w ujęciu całego kraju wartość wskaźnika wynosiła 1700,2 podmiotów.

Powyższe dane wskazują na systematyczny wzrost ilości przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

W zakresie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w okresie 2010 – 2014 na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój nastąpił wzrost (dane w ujęciu całego powiatu lubańskiego). W 2010 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 2600,59 zł, natomiast w 2014 roku było to już 3195,72 (wzrost o blisko 23%). W analizowanym okresie rósł również wskaźnik średniego wynagrodzenia w powiecie w stosunku do średniego wynagrodzenia brutto w Polsce – wzrost z 75,7% w 2010 r. do 79,8% w 2014 r. (Polska = 100%), co jest zjawiskiem pozytywnym.

5.2. Rolnictwo

Użytki rolne stanowią 41% powierzchni Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Ze względu na położenie oraz uzdrowiskowy charakter miasta Świeradów-Zdrój tylko w niewielkim stopniu opiera gospodarkę na rolnictwie. Na terenie gminy nie występują gleby klasy II, III i IV pochodzenia organicznego, co nie sprzyja uprawie rolnictwa. Utrudnione warunki uprawy powodują, że gospodarstwa rolne są rozdrobnione, a ich produkcja wykorzystywana jest głównie na użytek własny.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące rolnictwa na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Gospodarstwa rolne						
Kategoria	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 -15 ha	15 ha i więcej
Rok	2010	2010	2010	2010	2010	2010

Liczba	277	169	95	8	0	0
Powierzchnia (ha)	435,45	75,52	230,63	53,50	0,00	0,00

Tabela 6 Ilość gospodarstw rolnych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Źródło: Dane GUS (Powszechny Spis Rolny)

Użytkowanie gruntów		(ha)										
Kategoria	ogółem	użytki rolne ogółem	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	Uprawy trwałe	Sady ogółem	Ogrody przydomowe	łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Pozostałe użytki rolne	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
Rok	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Liczba gospodarstw	277	277	23	8	25	25	59	152	22	57	19	186
Powierzchnia	365,28	332,11	37,31	4,02	6,01	6,01	11,70	236,91	36,15	33,17	23,91	46,26

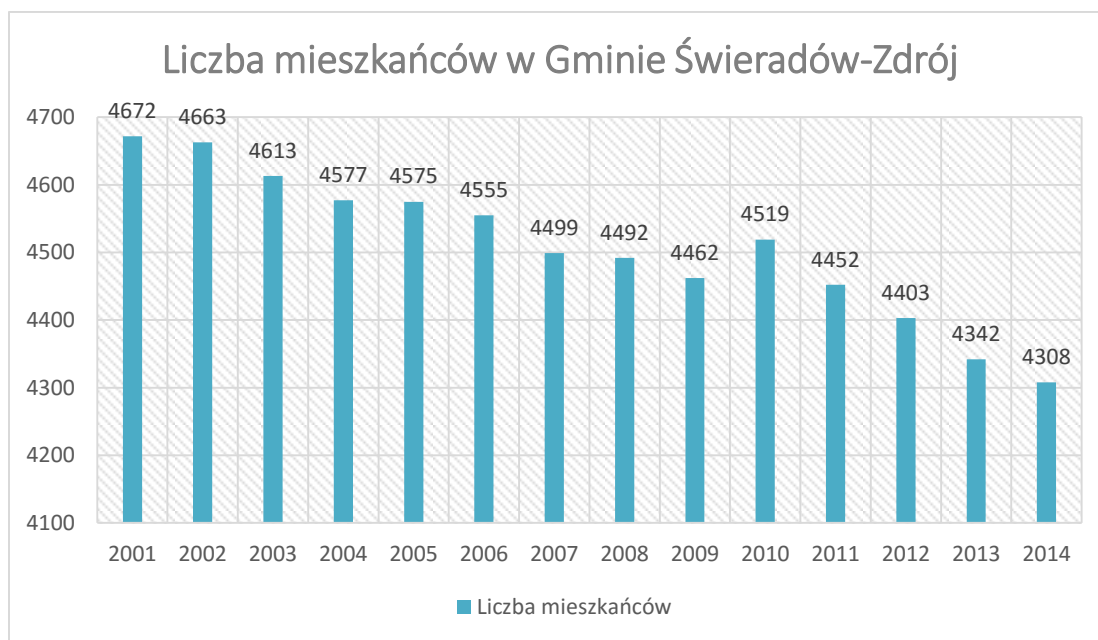
Tabela 7 Użytkowanie gruntów na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Źródło: Dane GUS (Powszechny Spis Rolny)

6. Otoczenie społeczne

6.1. Demografia

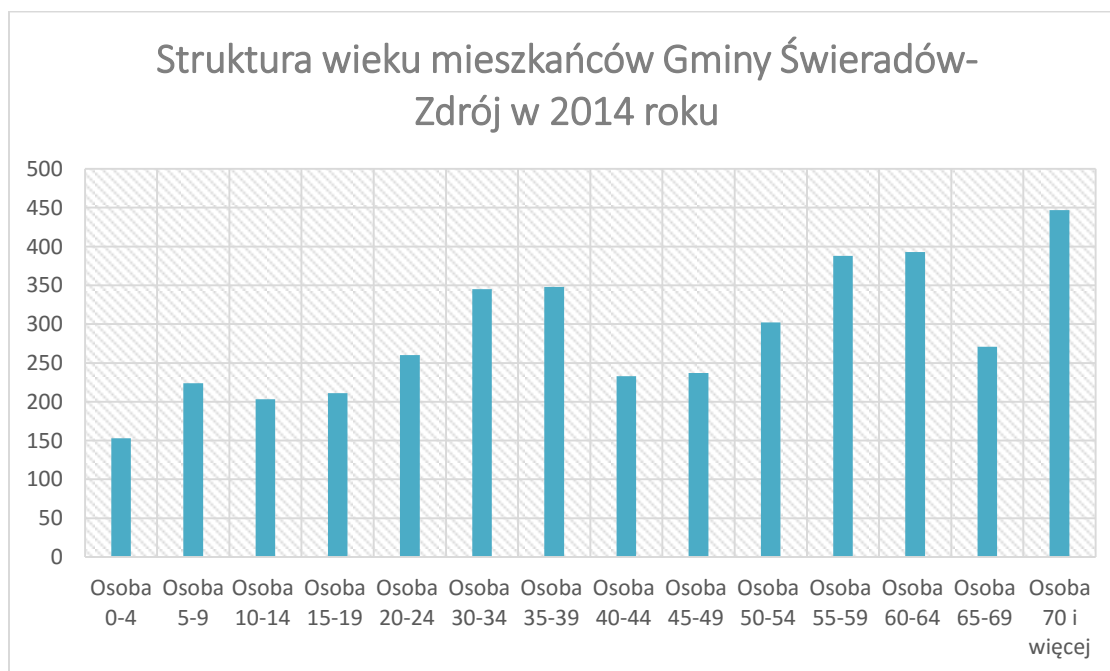
Według danych w 2014 roku Gminę Miejską Świeradów-Zdrój zamieszkiwało 4308 osób, w tym 2299 kobiet oraz 2009 mężczyzn. Od kilku lat liczba mieszkańców nieznacznie spada. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój w latach 2001 - 2014

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

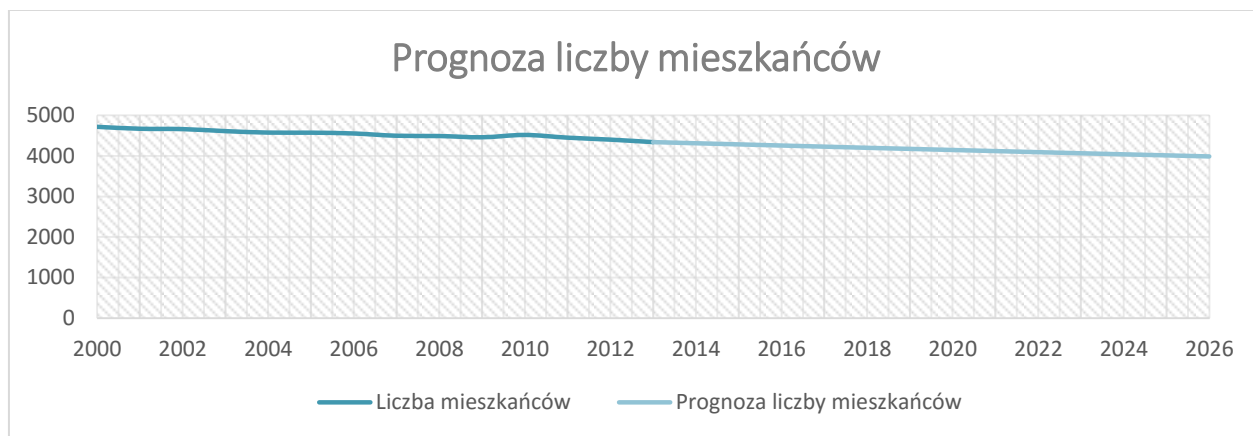
Poniżej przedstawiono strukturę wieku mieszkańców miasta Świeradów-Zdrój. Na bazie poniższego wykresu można zaobserwować, iż najbardziej liczną grupę spośród wszystkich grup stanowią osoby w wieku 70+.

Wykres 4 Struktura wieku mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój (dane za 2014 rok)

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 208 os./km² (systematycznie maleje) i jest znacznie wyższa od średniej dla powiatu lubińskiego (131 os./km²). Na 100 mężczyzn w mieście przypada 114 kobiet. Przyrost naturalny w mieście od kilku lat jest ujemny (-9,8 w 2014 roku). Ujemne jest także saldo migracji (-18 w 2014 roku). Niepokojącym zjawiskiem jest rosnąca liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – wzrost z poziomu 53,1 osoby w 2010 roku do poziomu 61,3 w roku 2014.

Wykres 5 Prognoza liczby mieszkańców do roku 2026

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Wyznaczony trend w zakresie ilości mieszkańców wskazuje, że do 2026 roku ich liczba zmniejszy się do ok. 3989 osób, co stanowi ok. 7,5% spadek w stosunku do chwili obecnej.

6.2. Bezrobocie

Dane dotyczące stopy bezrobocia przedstawiono w ujęciu powiatu. Poniżej można zaobserwować stopę bezrobocia w latach 2010 – 2015 na terenie powiatu lubańskiego:

Jednostka terytorialna	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
Powiat lubański	24,7	22,9	23,1	21,6	17,8

Tabela 8 Stopa bezrobocia rejestrowanego – Powiat lubański – dane za lata 2010 – 2015

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Poziom bezrobocia na obszarze powiatu lubańskiego systematycznie spada, co znajduje swoje odzwierciedlenie w stopie bezrobocia na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Odsetek osób bezrobotnych spadł z 24,7% w 2010 roku do poziomu 17,8% w roku 2014.

Na koniec 2014 roku stopa bezrobocia kształtowała się następująco:

- Polska – 11,4%
- Województwo dolnośląskie – 10,4%.

Wśród osób bezrobotnych dominują następujące grupy osób:

- długotrwale bezrobotni,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby młode do 25 roku życia,
- kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój rynek pracy w 2014 roku przedstawiał się następująco:

Pracujący		
Ogółem	osoba	1067
Mężczyźni	osoba	299
Kobiety	osoba	768
Bezrobotni zarejestrowani		
Ogółem	osoba	244
Mężczyźni	osoba	129
kobiety	osoba	115
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
Ogółem	%	9,1
Kobiety	%	9,0
Mężczyźni	%	9,2

Tabela 9 Dane dotyczące rynku pracy na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku

Dane: Bank danych lokalnych – GUS.

6.3. Edukacja

Na terenie gminy Świeradów-Zdrój funkcjonują następujące jednostki oświatowe:

- Miejski Zespół Szkół przy ulicy Marii Skłodowskiej-Curie 2 w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz Gimnazjum Nr 1 im. Ratowników Górskich;
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II przy ulicy Sanatoryjnej 2 (osiedle Czerniawa).

Podstawowe dane dot. oświaty przedstawia poniżej tabela:

EDUKACJA	2010/2011	2012/2013	2013/2014
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2	2
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	125	150	145
Dzieci w przedszkolach	110	138	144
Szkoły podstawowe	3	3	2
Uczniowie szkół podstawowych	262	250	265
Szkoły gimnazjalne	2	2	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	166	158	150
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	16	17	17
gimnazjalnych	21	20	21

Tabela 10 Dane dotyczące oświaty na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Dane: Bank danych lokalnych - GUS.

Do szkół podstawowych uczęszcza 265 uczniów, natomiast do gimnazjum 150 uczniów. Wychowanie przedszkolne na obszarze gminy realizowane jest przez dwie placówki wychowania przedszkolnego do których uczęszcza łącznie 168 dzieci. Od września 2016 roku planowane jest uruchomienie przedszkola prywatnego, które oferować będzie 35 miejsc. Dane GUS wskazują, że w zakresie wyposażenia placówek oświatowych w komputery na terenie Gminy Miejskiej Świeradów –Zdrój w szkołach podstawowych funkcjonują 2 pracownice komputerowe, które są wyposażone łącznie w 41 komputerów, z których 37 podłączonych jest do Internetu, a na 1 komputer w przypadku 8,06 uczniów. Natomiast w gimnazjum uczniowie korzystają z 1 pracownicy komputerowej wyposażonej w 19 komputerów, z których 19 podłączonych jest do Internetu, a na 1 komputer w gimnazjum przypada 8,32 uczniów.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne odbywa się poza granicami miasta. Uczniowie wybierają szkoły średnie w miejscowościach takich jak: Mirsk, Gryfów Śląski lub Jelenia Góra.

6.4. Służba zdrowia

Rynek usług medycznych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w zakresie opieki zdrowotnej obejmuje następujące podmioty:

- Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa Sp. z o.o. Niepubliczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej „Uzdrowisko Świeradów Czerniawa” z siedzibą przy ul Zdrojowej 2 w Świeradowie-Zdroju, w ramach którego funkcjonują:
 - szpitale uzdrowiskowe dla dorosłych:
 - Dom Zdrojowy , ul. 3 Maja 1, Świeradów-Zdrój,
 - Szpital „Wacław”, ul. Sienkiewicza 13, Świeradów-Zdrój,

- Centrum Rehabilitacji i Reumatologii „Goplana”, ul. Piłsudskiego 33, Świeradów-Zdrój, oraz
- Szpital Uzdrowski dla Dzieci, ul. Sanatoryjna 48, Świeradów-Zdrój w Domu Zdrojowym Czerniawa-Zdrój
- Przychodnia przy ul. Piłsudskiego 33, Świeradów-Zdrój

Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój funkcjonuje pogotowie ratunkowe, którego siedziba znajduje się na ul. Piłsudskiego 35 w Świeradowie-Zdroju.

W mieście nie funkcjonuje lecznictwo zamknięte. Pacjenci kierowani są do szpitali w Lubaniu lub Bogatyni. Ponadto w mieście znajdują się poradnie, prywatne gabinety lekarskie, prywatne gabinety stomatologiczne oraz apteki. Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wynosiła na koniec 2014 roku 27.840 porad.

Usługi farmaceutyczne zapewnione są przez następujące apteki:

- Apteka „Provita” w Świeradowie-Zdroju ul. Zdrojowa 13a,
- Apteka „Pod Izerami” w Świeradowie-Zdroju ul. Nad Potokiem 1/4,
- Apteka „Retro” w Świeradowie-Zdroju ul. 11 Listopada 26.

Istotną częścią systemu służby zdrowia na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest lecznictwo uzdrowskie.

6.5. Opieka społeczna

Na obszarze gminy funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), będący jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej uchwałą nr XIII/41/90 Miejskiej Rady Narodowej w Świeradowie-Zdroju z dnia 29 marca 1990 roku w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju. Siedziba Ośrodka znajduje się w Świeradowie-Zdroju przy ul. 11 Listopada 35. Terenem działania Ośrodka jest Gmina Miejska Świeradów-Zdrój.

Podstawowym celem i zadaniem Ośrodka jest udzielanie pomocy społecznej mającej na celu umożliwianie rodzinom i osobom przezwyciężenie trudności życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadającym godności człowieka, wspieranie osób i rodzin podlegających wykluczeniu społecznemu i znajdujących się w trudnej sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń w okresie 2011 – 2015:

Rodzaj udzielonych świadczeń	2011	2012	2013	2014	2015
------------------------------	------	------	------	------	------

Liczba osób którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej.	325	310	293	260	224
Liczba osób którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 21.06.2001r. o dodatkach mieszkaniowych.	112	107	115	109	105
Liczba rodzin którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych	286	263	238	214	206
Liczba osób którym pomoc świadczona jest na podstawie ustawy z dnia 07.09.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	70	69	69	64	66

Tabela 11 Dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń przez MOPS w okresie 2011 – 2015

Źródło: Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju.

Grupy osób którym udzielono wsparcia	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby niepełnosprawne korzystające z usług MOPS	117	105	104	93	79
Osoby w wieku do 25 korzystające z usług MOPS	118	115	118	113	92
Osoby w wieku 60+ korzystające z usług MOPS	162	48	47	54	48
Osoby wychowujące samotnie dziecko korzystające z usług MOPS	27	29	28	26	19
Osoby bezrobotne korzystające z usług MOPS	129	125	105	93	71

Tabela 12 Grupy osób którym MOPS udzielił wsparcia w okresie 2011 - 2015

Źródło: Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju.

Najliczniejszą grupą osób, której udzielane jest wsparcie MOPS należą osoby w wieku do 25 lat, osoby niepełnosprawne i bezrobotne. Wsparcie najczęściej jest udzielane w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Powyższe dane wskazują na spadek w analizowanym okresie ilości osób korzystających z pomocy społecznej we wszystkich badanych grupach.

Do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej zaliczyć można: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę.

6.6. Kultura i sport

Organizatorem życia kulturalno-sportowego w mieście jest Urząd Miasta Świeradów-Zdrój. Referat Promocji Gminy, Turystyki, Kultury i Sportu organizuje sam oraz we współpracy z różnymi podmiotami szereg imprez dla mieszkańców, turystów i kuracjuszy. W Świeradowie-Zdroju funkcjonują następujące jednostki działające w sferze kultury:

- Miejska Biblioteka Publiczna „Izerka” – placówka promuje książkę i czytelnictwo prowadząc różnorodną działalność kulturalną i oświatową w zakresie: czytelnictwa – lekcje biblioteczne, wystawy książkowe, konkursy, quizy literackie, propaguje akcję „Cały Świeradów Czyta Dzieciom”, organizuje sztuki, wystawy i konkursy plastyczno-techniczne,

spotkania z twórcami, zajęcia w Kółku Teatralnym, wolontariat. Zadaniem biblioteki jest również udostępnianie zbiorów bibliotecznych, w szerokim zakresie na miejscu i do domu. Biblioteka od 2002 roku wydaje własny miesięcznik – Magazyn kulturalny „BSB” czyli „Biblioteczny Sposób Bycia”, w którym informuje czytelników o sprawach biblioteki.

- Towarzystwo Kultury Sudeckiej „SUDETORIA” - organizator koncertów pn. "Pieśni Izerokarkonoskie".
- Agencja Usług Artystycznych Ryszard Dembiński - organizator Festiwalu Muzyki Dawnej.

Najważniejsze imprezy kulturalne odbywające się w Świeradowie-Zdroju to:

- Koncerty w ramach "Letniego Sezonu Koncertowego";
- Europejskie Spotkania Młodych Muzyków "Eurounionorchestries" im. W. Balickiego;
- Konkurs Orkiestr Reprezentacyjnych Wojska Polskiego;
- Festiwal Muzyki Dawnej.

Świeradów-Zdrój posiada stadion sportowy. Ogólnodostępną bazę rekreacyjną miasta uzupełniają obiekty rekreacyjne zakładów uzdrowiskowych, sanatoriów oraz bazy noclegowej.

W Świeradowie-Zdroju funkcjonują następujące stowarzyszenia działające w sferze sportu:

- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF) - tworzy dogodne warunki rozwoju różnych form aktywnego wypoczynku, rekreacji ruchowej, sportu masowego, wycieczek, obozów sportowych, organizuje stałe zespoły ćwiczebne, jest organizatorem Zlotów, festynów, ferii zimowych i letnich dzieci i młodzieży, akcji "Lato w mieście", obozów sportowych dla dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym,
- Izerokarkonoski Klub Auto Retro - organizator Międzynarodowego Zlotu Pojazdów Zabytkowych IKAR;
- Stowarzyszenie na rzecz wspierania wiedzy o ekologii i rozwoju kultury fizycznej Świeradów-Zdrój. Stowarzyszenie trudni się wzbogacaniem, poszerzaniem i rozpowszechnianiem wiedzy o przyrodzie w szczególności przyrodzie Gór Izerskich oraz o aktywnym obcowaniu z przyrodą poprzez organizację zawodów rowerowych i biegowych na terenie Świeradowa Zdroju oraz Gór Izerskich;
- UKS działający przy Miejskim Zespole Szkół;
- UKS działający przy Szkole Podstawowej nr 2.

W mieście cyklicznie organizowany jest Bike Maraton. Organizowane są również zajęcia w ramach szkoły narciarskiej.

6.7. Przestępczość

Poniżej przedstawiono dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój:

Dane dotyczące przestępczości	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju	147	104	100	100	118	117

Tabela 13 Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju w latach 2010 - 2015

Powyższe dane wskazują na spadek ilości przestępstw w okresie 2010-2015 o ok. 20,4%. Niepokojący jest jednak wzrost ich liczby od roku 2014 do chwili obecnej.

Analizując dane w ujęciu powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całego kraju sformułować można następujące wnioski:

- liczba popełnianych przestępstw systematycznie spada – na terenie powiatu lubańskiego liczba przestępstw spadła z 1623 w roku 2012 (brak wcześniejszych danych GUS w tym zakresie) do 1454 w roku 2014 (spadek o ok. 10,5%),
- dominującym typem przestępstw są przestępstwa przeciwko mieniu (ich liczba w ogólnej liczbie przestępstw wyniosła 808 tj. ok. 55,57%),
- zmniejsza się liczba przestępstw drogowych tj. w latach 2012 – 2014 zanotowano spadek z 342 do 162 przestępstw (spadek o 47,37%),
- wskaźnik wykrywalności przestępstw na 1000 mieszkańców wyniósł na koniec 2014 roku 26%. W analogicznym okresie ten sam wskaźnik w skali województwa wyniósł 31,32%, a w skali całego kraju 22,72%.

7. Podsumowanie badań ankietowych

W celu zachowanie partycypacyjnego charakteru dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe, które miało na celu ocenę bieżącego funkcjonowania Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w sferach:

- turystyki i rekreacji,
- sfery przestrzennej,
- infrastruktury technicznej,
- gospodarki i rynku pracy,
- edukacji i kultury,
- sfery społecznej,

określenie silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój . Badanie ankietowe odbyło się w lutym 2016 roku. W ramach dystrybucji rozproszono 500 ankiet, z czego do Urzędu Miasta wróciło 89. Poniżej przedstawiono wyniki badań ankietowych:

Turystyka i rekreacja						
	<i>Pytanie</i>	5	4	3	2	1
1.	Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy (ilość i jakość zabytków, walory przyrodnicze, obszary chronione)?	28	45	12	0	3
2.	Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna, usługowa)?	41	35	9	2	0
3.	Jak oceniasz działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?	16	38	20	8	3
4.	Jak oceniasz poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw itp.)?	17	35	20	10	2
Sfera przestrzenna						
	<i>Pytanie</i>	5	4	3	2	1
1.	Jak oceniasz estetykę swojej miejscowości?	20	35	17	10	1
2.	Jak oceniasz stan i jakość głównych ulic miejskich w tym deptaków?	28	27	15	9	4
3.	Jak oceniasz stan zagospodarowania przestrzeni publicznej w gminie (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci)?	18	32	29	13	2
4.	Jak oceniasz stan środowiska naturalnego na terenie gminy? (hałas / niska emisja)	19	35	22	7	2
Infrastruktura techniczna						
	<i>Pytanie</i>	5	4	3	2	1
1.	Jak oceniasz stan dróg na terenie gminy?	5	25	27	15	11
2.	Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową na terenie gminy (ciągi pieszo-rowerowe, oświetlenie, przystanki itp.)?	6	34	27	14	4
3.	Jak oceniasz system segregacji odpadów na terenie gminy?	14	42	17	6	3
4.	Jak oceniasz dostęp do Internetu w Twojej miejscowości?	15	34	15	14	6
5.	Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?	16	34	20	9	1
6.	Jak oceniasz poziom rozwoju sieci gazowej?	21	39	7	7	4
7.	Jak oceniasz gospodarkę ściekową na terenie gminy (kanalizacja)?	11	21	22	15	7
Gospodarka i rynek pracy						
	<i>Pytanie</i>	5	4	3	2	1
1.	Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?	3	28	23	16	5
2.	Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z wewnątrz i zewnątrz)?	9	37	24	5	0

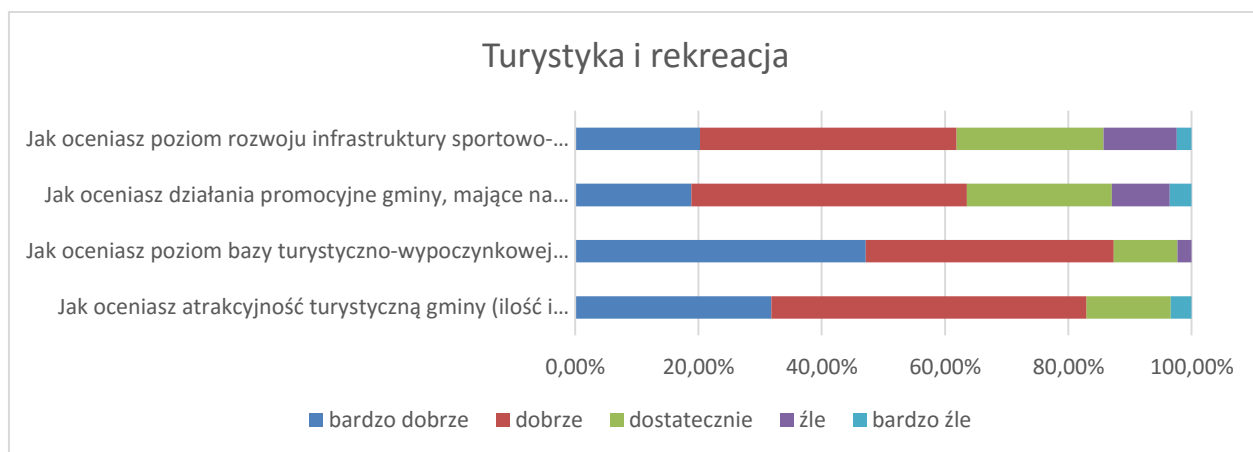
3.	Jak oceniasz warunki prowadzenia działalności gospodarczej (udogodnienia dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności gospodarczej)?	6	26	30	8	3
4.	Jak oceniasz połączenia komunikacyjne gminy z ościennymi gminami / miastami?	3	12	15	23	13
Edukacja i kultura						
	<i>Pytanie</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
1.	Jak oceniasz liczbę obiektów oświatowych w gminie (przedszkola, szkoły)? Czy ich liczba jest wystarczająca?	23	31	11	9	0
2.	Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w gminie (świetlice, biblioteki)? Czy ich liczba jest wystarczająca?	19	30	16	8	1
3.	Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy?	21	34	10	13	1
4.	Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie gminy?	12	31	23	9	2
5.	Jak oceniasz dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów?	16	26	16	7	3
6.	Jak oceniasz poziom edukacji na terenie gminy (jakość kształcenia)?	16	31	20	1	1
Sfera społeczna						
	<i>Pytanie</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
1.	Jak oceniasz dostępność do usług ochrony zdrowia na terenie gminy (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatologia)?	14	29	25	7	1
2.	Jak oceniasz dostępność usług na terenie gminy (handel, punkty usługowe)?	12	41	17	5	0
3.	Jak oceniasz komunikację zbiorową na terenie gminy (linie autobusowe)?	4	16	17	15	20
4.	Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?	11	34	13	10	5
5.	Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?	8	19	13	17	13
6.	Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?	9	23	13	17	9
7.	Jak oceniasz dostępność oferty spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?	13	16	16	14	12
8.	Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców gminy w sprawy społeczności lokalnej?	2	16	28	16	7
9.	Jak oceniasz poziom usług pomocy społecznej w gminie?	4	16	24	11	11

Tabela 14 Wyniki badań ankietowych (część diagnostyczna)

Legenda:

5 – bardzo dobrze, 4 – dobrze, 3 – dostatecznie, 2 – źle, 1 – bardzo źle

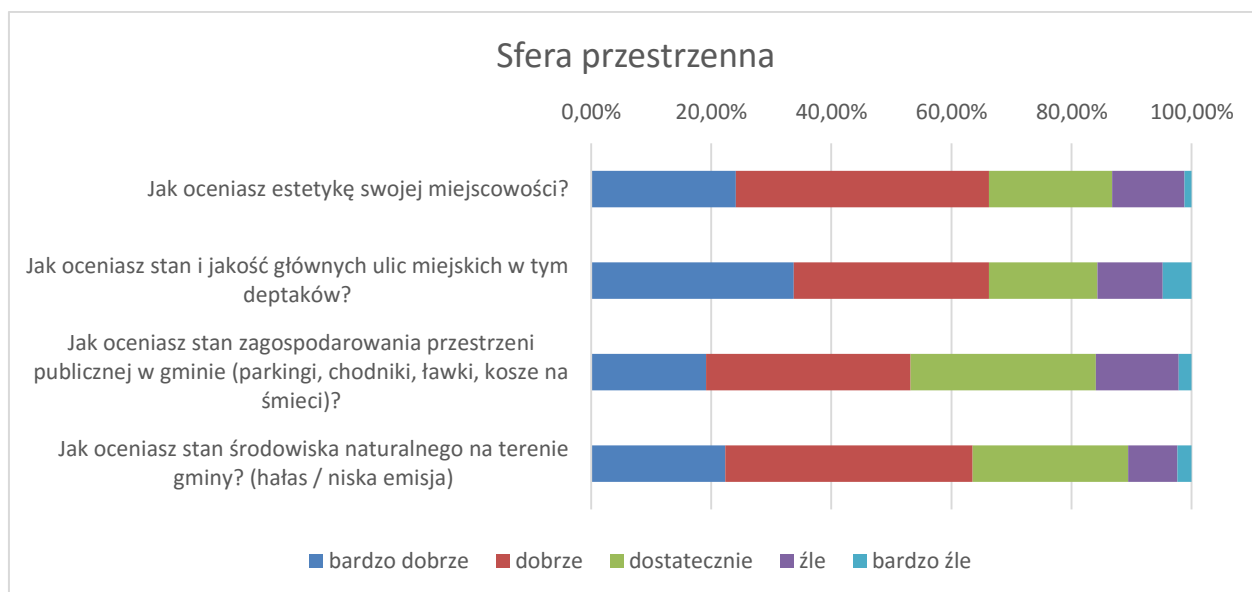
Poniżej przedstawiono wyniki badań w układzie słupkowym:

Wykres 6 Wyniki badań ankietowych – obszar „Turystyka i rekreacja”

Analizując obszar turystyki w zakresie atrakcyjności turystycznej gminy (ilość i jakość zabytków, walory przyrodnicze, obszary chronione) zdecydowana większość osób wypełniających ankietę oceniła sytuację w tym obszarze bardzo dobrze - 31,82% osób, a 51,14% oceniło sytuację jako dobrą. Odpowiedzi udzieliło 88 osób. Ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 13,64%, 0,00%, 3,41% odpowiadających na pytanie. Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej bardzo dobrze oceniło 47,13% odpowiadających, 40,23% sytuację oceniło dobrze, a „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” odpowiednio 10,34%, 2,30% i 2,27%. Odpowiedzi udzieliło 87 osób. W zakresie działań promocyjnych gminy, które mają na celu pozyskanie potencjalnych turystów, opinię bardzo dobrą o prowadzonych działaniach wyraziło 18,82% odpowiadających, ocenę dobrą wyraziło 44,71%, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 23,53%, 9,41% i 3,53% odpowiadających. Odpowiedzi udzieliło 85 osób. Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw itp.) bardzo dobrze oceniło 20,24% udzielających odpowiedzi na pytanie, sytuację jako dobrą ocenia 41,67% osób, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 23,81%, 11,90% oraz 2,38% udzielających odpowiedzi na pytanie. Odpowiedzi udzieliły 84 osoby.

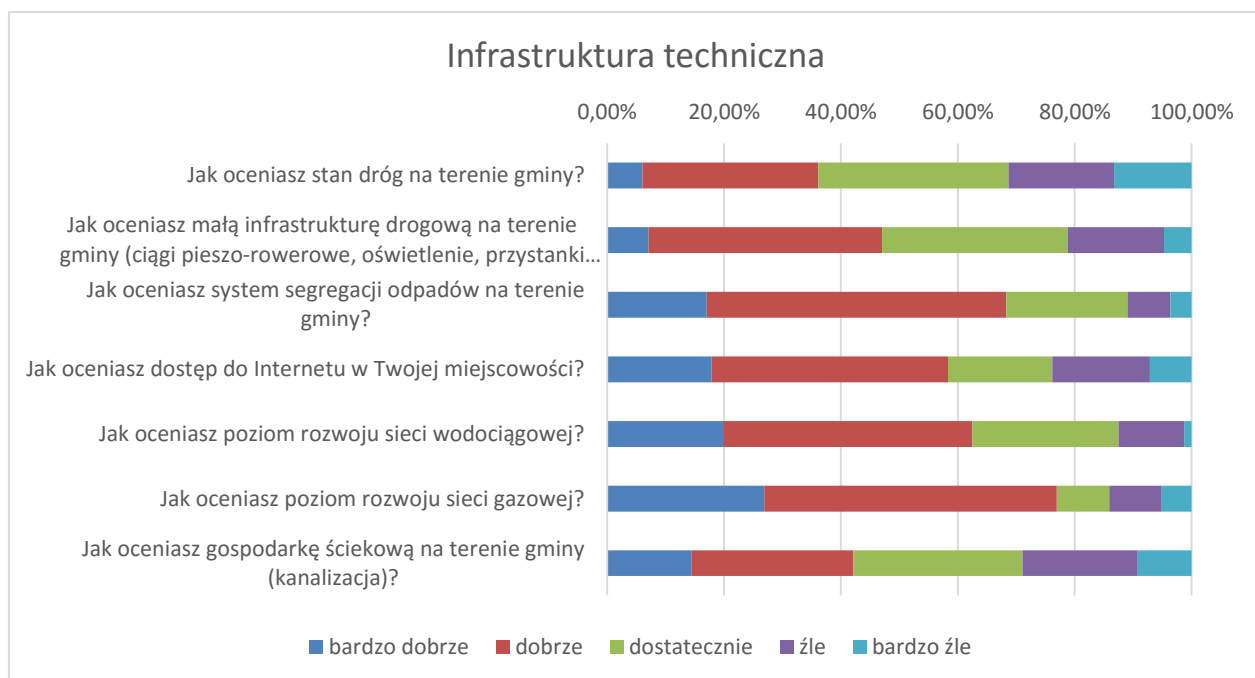
Powyższe badania wskazują, że największej poprawy wymagają działania gminy w obszarze promocji, które mają na celu pozyskanie potencjalnych turystów oraz rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw). Uzasadnieniem dla powyższego jest fakt, że w dwóch w/w zakresach odsetek odpowiedzi określających obecny stan jako dostateczny, zły i bardzo zły wyraziła największa grupa przebadanych osób – odpowiednio 36,47% oraz 38,10%. Jako sytuację wymagającą podjęcia działań określono gdy co najmniej 30% odpowiedzi ocenia stan bieżący jako dostateczny, zły lub bardzo zły.

Wykres 7 Wyniki badań ankietowych – obszar „Sfera przestrzenna”

Analizując stan środowiska naturalnego (hałas /niska emisja) 22,35% osób oceniło sytuację jako bardzo dobrą, 41,18% osób jako dobrą, a jako dostateczną, złą i bardzo złą sytuację określiło odpowiednio 25,88%, 8,24% oraz 2,35% badanych. Odpowiedzi udzieliło 83 osoby. Stan zagospodarowania przestrzeni publicznej (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci) bardzo dobrze oceniło 19,15%, 34,04% udzielających odpowiedzi oceniło stan na dobry, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 30,85%, 13,83%, 2,13% badanych. Odpowiedzi udzieliły 82 osoby. W zakresie oceny stanu i jakości głównych ulic miejskich w tym deptaków sytuację bardzo dobrze oceniło 33,73% osób, dobrze 32,53% mieszkańców, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio – 18,07%, 10,84% i 4,82% odpowiadających na pytanie. Odpowiedzi udzieliły 84 osoby. W zakresie oceny estetyki miejscowości ocenę bardzo dobrą wystawiło 24,10% badanych, 42,17% osób sytuację oceniło jako dobrą, a ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 20,48%, 12,05% i 1,20% badanych. Odpowiedzi udzieliło łącznie 83 osoby.

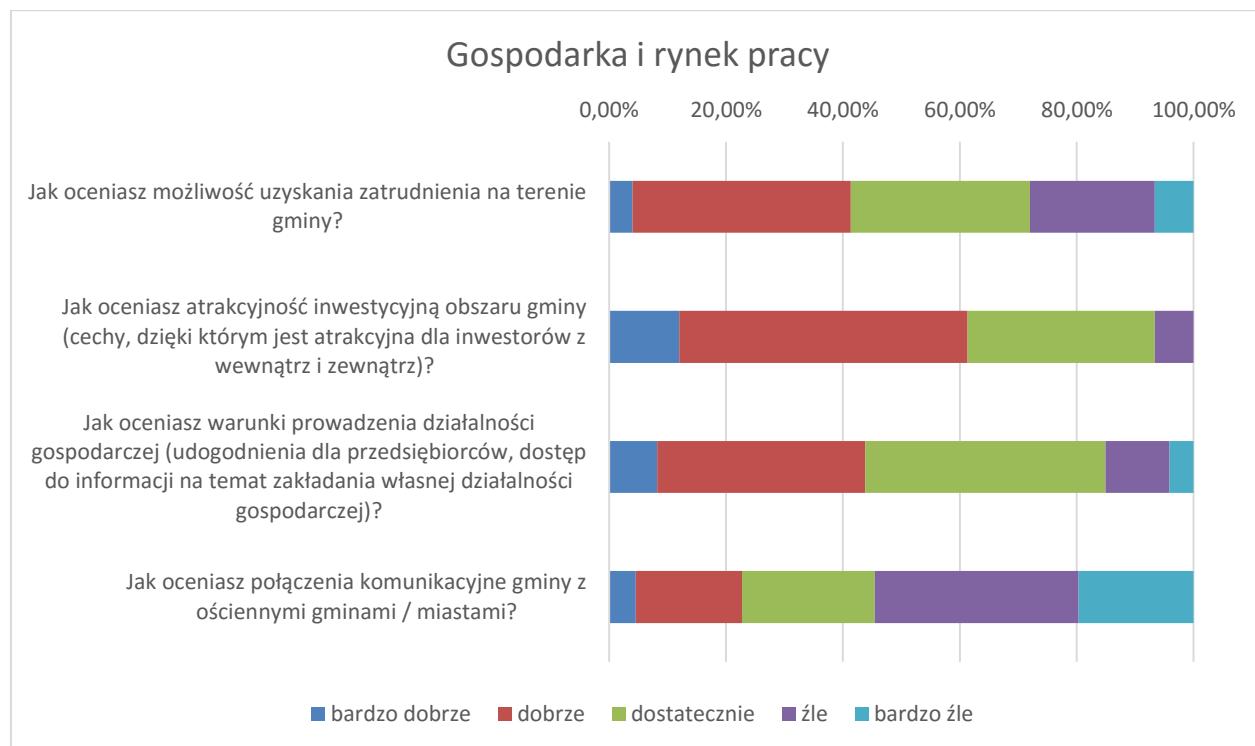
Działań naprawczych wymaga przede wszystkim zakres dotyczący stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci) - 46,81% badanych wystawiło ocenę najwyżej dostateczną. Jako sytuację wymagającą podjęcia działań określono gdy co najmniej 40% odpowiedzi ocenia stan bieżący jako dostateczny, zły lub bardzo zły.

Wykres 8 Wyniki badań ankietowych – obszar „Infrastruktura przestrzenna”

W obszarze infrastruktury technicznej – badany zakres „stan dróg na terenie gminy” sytuację bardzo dobrze określiło 6,02% badanych, 30,12% stan dróg określiła jako dobry, natomiast ocenę dostateczną, złą lub bardzo złą wystawiło odpowiednio 32,53%, 18,07% i 13,25% badanych. Odpowiedzi udzieliło 83 osoby. W zakresie oceny małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki itp.) sytuację bardzo dobrze oceniło 7,06% badanych, dobrze 40,00% badanych, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 31,76%, 16,47% oraz 4,71% odpowiadających na pytanie. Łącznie udzielono 85 odpowiedzi. System segregacji odpadów na terenie gminy bardzo dobrze ocenia 17,07% mieszkańców, dobrze 51,22% mieszkańców, a ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 20,73%, 7,32%, 3,66%. Dostęp do internetu 17,86% mieszkańców oceniło jako bardzo dobry, 40,48% jako dobry, sytuację „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” odbiera odpowiednio 17,86%, 16,67% i 7,14% osób odpowiadających na pytanie. Odpowiedzi udzieliły łącznie 84 osoby. Poziom rozwoju sieci wodociągowej bardzo dobrze oceniło 20,00%, dobrze 42,50% badanych, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 25,00%, 11,25% oraz 1,25%. Odpowiedzi udzieliło łącznie 80 osób. Rozwój sieci gazowej 26,92% mieszkańców oceniło jako bardzo dobry, 50% oceniło stan obecny jako dobry, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 8,97%, 8,97% oraz 5,13% osób udzielających odpowiedzi. W zakresie stanu gospodarki ściekowej sytuację bardzo dobrze oceniło 14,47% mieszkańców, 27,63% stano obecny oceniło jako dobry, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 28,95%, 19,74% i 9,21%.

Ze względu na horyzont niniejszej strategii, która przewiduje działania do roku 2020, jak również ze względu na fakt, iż działania w zakresie infrastruktury technicznej są kosztochłonne – próg wymagający podjęcia działań naprawczych podniesiono do 50% sumarycznej liczby odpowiedzi o ocenie dostatecznej, złej i bardzo złej, w związku z czym działań naprawczych wymaga stan dróg, mała infrastruktura drogowa, jak również zakres gospodarki ściekowej.

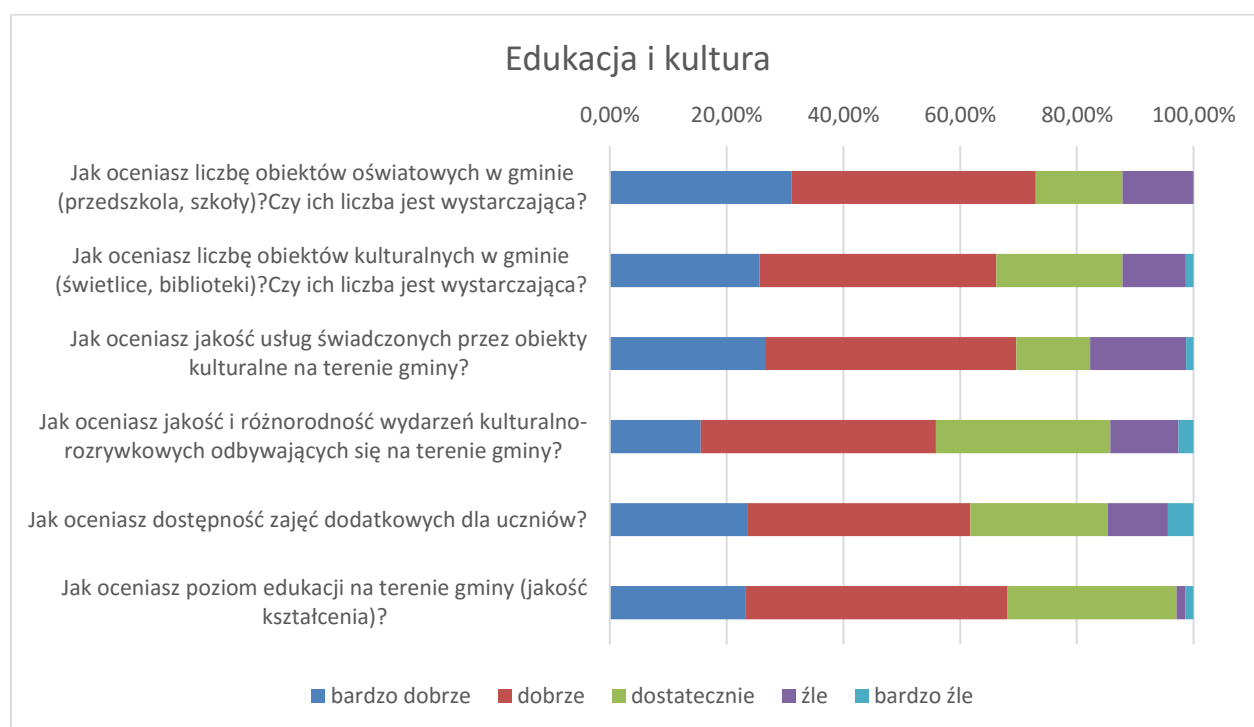

Wykres 9 Wyniki badań ankietowych – obszar „Gospodarka i rynek pracy”

Analizując możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy ocenę bardzo dobrą wystawiło 4,00% mieszkańców, dobrze sytuację oceniło 37,33% osób, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą w tym zakresie wystawiło odpowiednio 30,67%, 21,33% oraz 6,67% mieszkańców. Odpowiedzi na pytanie udzieliło łącznie 75 osób. W zakresie atrakcyjności inwestycyjnej dominują pozytywne odpowiedzi – 12% oceniło atrakcyjność jako bardzo dobrą, a 49,33% jako dobrą. Liczba odpowiedzi, która charakteryzowała się oceną stanu bieżącego jako dostateczną, złą i bardzo złą wynosi odpowiednio 32%, 6,67% oraz 0,00%. Odpowiedzi na pytanie udzieliło łącznie 75 osób. W zakresie warunków prowadzenia działalności gospodarczej (udogodnienia dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładani własnej działalności gospodarczej) 8,22% mieszkańców sytuację określiło jako bardzo dobrą, 35,62% jako dobrą, natomiast jako dostateczną, złą i bardzo złą bieżącą sytuację określiło odpowiednio 41,10%, 10,96% i 4,11% mieszkańców. Odpowiedzi na pytanie udzieliło łącznie 73 osoby. Jakość połączeń komunikacyjnych gminy

z ościennymi gminami i miastami 4,55% mieszkańców określiło jako stan bardzo dobry, 18,18% oceniło obecną sytuację jako dobrą, odpowiedzi „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” udzieliło odpowiednio 22,73%, 34,85% i 19,70% osób. Odpowiedzi na pytanie udzieliło łącznie 66 osób.

Podjęcia działań wymagają przede wszystkim: zakres dotyczący połączeń komunikacyjnych z ościennymi gminami / miastami (77,27% odpowiedzi to odpowiedzi maksymalnie „dostateczny”), zakres dotyczący działań mających na celu wzrost zatrudnienia na terenie gminy (bezpośrednio / pośrednio) – zakres odpowiedzi „dostateczny”, „źle” i „bardzo źle” zaznaczyło 58,67% odpowiadających, jak również warunki prowadzenia działalności gospodarczej (56,16% to maksymalnie „dostateczny”). Jako sytuację wymagającą podjęcia działań określono gdy co najmniej 40% odpowiedzi ocenia stan bieżący jako dostateczny, zły lub bardzo zły.

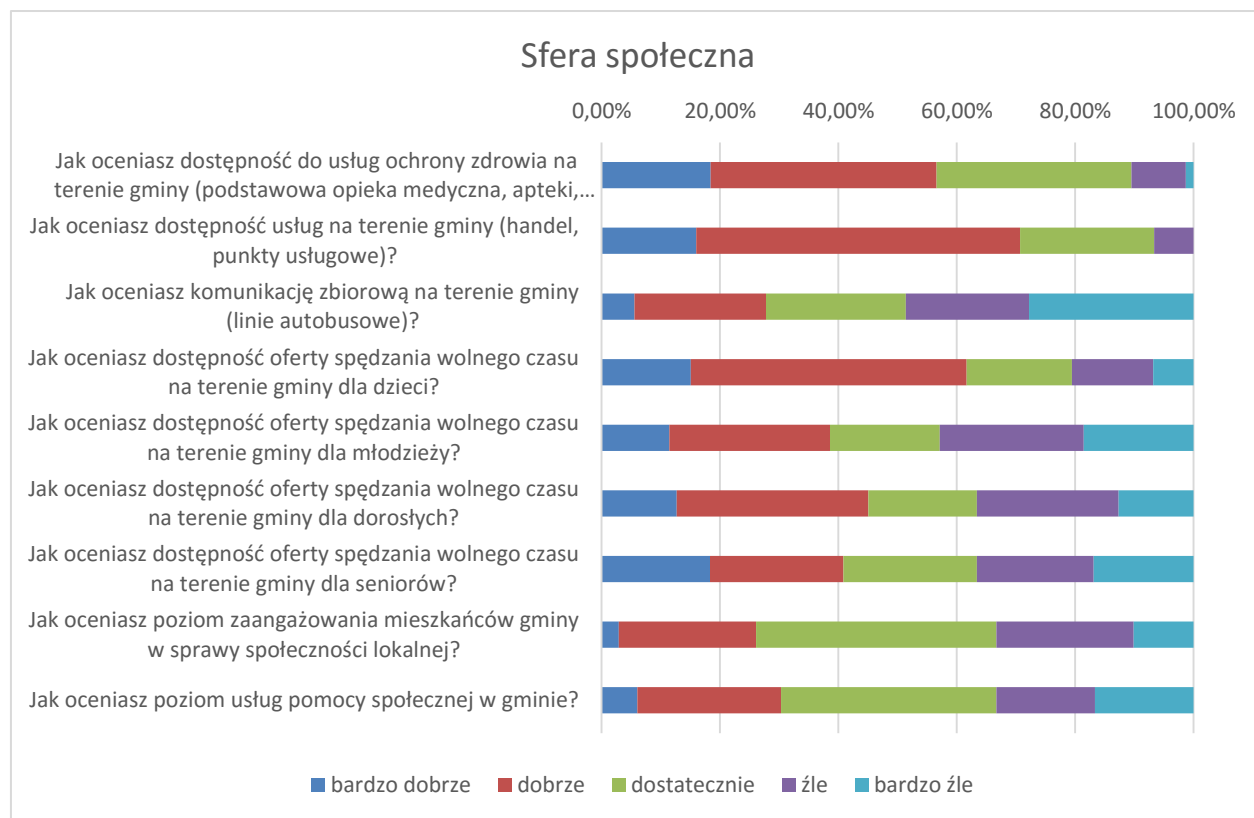

Wykres 10 Wyniki badań ankietowych – obszar „Edukacja i kultura”

W zakresie liczby i dostępności obiektów oświatowych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój 31,08% określiło obecną sytuację jako bardzo dobrą, 41,89% mieszkańców jako dobrą, natomiast odpowiedzi wskazujące na stan dostateczny, zły lub bardzo zły wskazało odpowiednio 14,86%, 12,16% i 0,00% mieszkańców. Odpowiedzi na pytanie udzieliło 74 osoby. Liczbę obiektów kulturalnych (m.in. świetlice, biblioteki) 25,68% mieszkańców pozytywnie zaznaczyło odpowiedź „bardzo dobrze”, dobrze sytuację ocenia 40,54% mieszkańców, natomiast odpowiedzi „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” zaznaczyło odpowiednio 21,62%, 10,81% i 1,35% odpowiadających na pytanie. Odpowiedzi na pytanie udzieliły 74 osoby. Jakość usług

świadczonych przez obiekty kulturalne z terenu gminy bardzo dobrze oceniło 26,58% osób, 43,04% sytuację określiło jako dobrą, natomiast odpowiedzi określające stan bieżący jako dostateczny, zły i bardzo zły zaznaczyło odpowiednio 12,66%, 16,46% i 1,27% badanych. Odpowiedzi na pytanie udzieliło 79 osób. Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych bardzo dobrze oceniło 15,58% badanych, dobrze 40,26% osób, a „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” odpowiednio 29,87%, 11,69% oraz 2,60% osób. Odpowiedzi udzieliło 68 osób. Poziom edukacji na obszarze gminy również oceniany jest pozytywnie – 23,19% oceniło bieżącą sytuację jako bardzo dobrą, 44,93% jako dobrą, a „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” sytuację oceniło odpowiednio 28,99%, 1,45% i 1,45% osób. Na pytanie odpowiedziało 69 respondentów. Dane dotyczące zajęć dodatkowych pokrywają się w znacznym stopniu z oceną poziomu edukacji.

Powyższe dane wskazują na konieczność podjęcia działań szczególnie w zakresie jakości i różnorodności wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy. Ilość odpowiedzi „dostatecznie”, „źle” i „bardzo źle” wyniosła łącznie 44,16% wszystkich odpowiedzi. Jako sytuację wymagającą podjęcia działań określono gdy co najmniej 40% odpowiedzi ocenia stan bieżący jako dostateczny, zły lub bardzo zły.

Wykres 11 Wyniki badań ankietowych – obszar „Sfera społeczna”

Analizując dane dotyczące dostępności do usług ochrony zdrowia (podstawowa opieka medyczna, apteki, stomatologia) 18,42% mieszkańców oceniło bieżącą sytuację jako bardzo dobrą, 38,16% jako dobrą, odpowiedzi określające stan bieżący jako dostateczny, zły i bardzo zły udzieliło odpowiednio 32,89%, 9,21% i 1,32% badanych. Odpowiedzi udzieliło łącznie 76 osób. Dostępność punktów handlowych i usługowych 16,00% mieszkańców ocenia jako bardzo dobry, 54,67% mieszkańców określa stan bieżący jako dobry, natomiast „dostatecznie”, „źle” lub też „bardzo źle” bieżącą sytuację określa odpowiednio 22,67%, 6,67% i 0,00% badanych. Komunikację zbiorową na terenie gminy bardzo dobrze ocenia 5,56% mieszkańców, dobrze 22,22%, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawiło odpowiednio 23,61%, 20,83% i 27,78% osób. Dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci oceniło bardzo dobrze 15,07% mieszkańców, 46,58% obecny stan oceniło jako dobry, natomiast ocenę dostateczną, złą i bardzo złą wystawił odpowiednio następujący odsetek mieszkańców – 17,81%, 13,70% i 6,85%. Gorzej oceniona została dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży, dorosłych i seniorów. W przypadku pierwszej grupy sytuację dobrze i bardzo dobrze zaznaczyło łącznie 38,57% osób, w przypadku drugiej grupy było to 45,07%, a w przypadku trzeciej 40,85%. Poziom usług pomocy społecznej na terenie gminy bardzo dobrze określiło 6,06% mieszkańców, dobrze 24,24%, natomiast odpowiedź dostateczna, zła i bardzo zła została zaznaczona odpowiednio przez 36,36%, 16,67%, oraz 16,67% mieszkańców.

Działów naprawczych według mieszkańców wymaga poprawa dostępności oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży, poziom zaangażowania mieszkańców gminy w sprawy społeczności lokalnej, poziom usług pomocy społecznej w gminie jak również komunikacja zbiorowa na terenie Gminy. Ilość odpowiedzi maksymalnie dostatecznych w omawianych zakresach wyniosła odpowiednio: 61,43%, 73,91%, 69,70%, 72,22%.

8. Budżet Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Budżet jest finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy. Dochody i wydatki Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój przedstawiają poniższe tabele:

DOCHODY BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW				
	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	0	0	0	0
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	961 000	1 264 200	1 560 000	1 575 000
Transport i łączność	1 180 600	173 250	1 173 000	2 547 560
Turystyka	660 100	194 650	329 000	205 000
Gospodarka mieszkaniowa	5 819 925	4 556 000	3 379 000	3 088 000
Działalność usługowa	1 000	19 500	24 000	41 000
Administracja publiczna	215 072	94 304	71 560	58 550
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	790	784	778	772
Obrona narodowa	200	200	200	200
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1000	1000	1000	1000
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	8 935 016	9 507 279	9 176 315	9 280 309
Obsługa długu publicznego	0	0	0	0
Różne rozliczenia	4 192 356	4 498 579	4 636 525	5 313 559
Oświata i wychowanie	295 200	325 217	280 000	526 000
Ochrona zdrowia	0	0	0	0
Pomoc społeczna	2 178 100	1 963 234	1 884 04	1 781 300
Edukacyjna opieka wychowawcza	0	0	0	0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 684 025	1 615 080	4 902 280	5 939 500
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 000	5 400	5 000	3 500
Kultura fizyczna	94 400	0	0	0
Ogółem	27 224 784	24 218 677	27 422 692	30 361 250
Przychody budżetowe	1 400 000	0	9 370 000	175000
Rozchody budżetowe				
Suma bilansująca	28 624 784	24 218 677	36 792 692	30 536 250

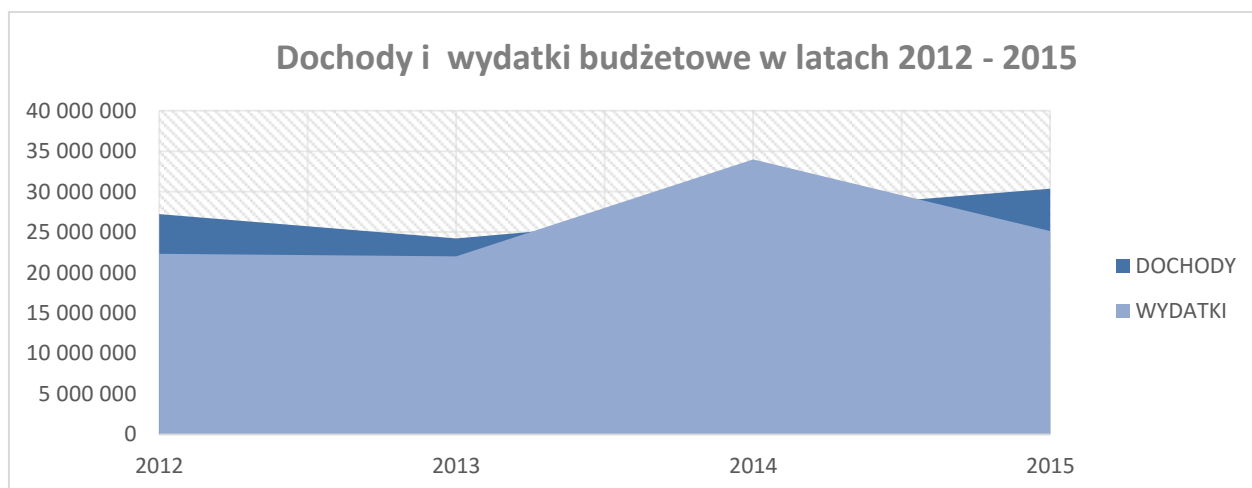
Tabela 15 Dochody budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój według działów (lata 2012-2015)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

WYDATKI BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW				
	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo i łowiectwo	450	550	560	560
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	559 600	726 900	1 019 211	967 200
Transport i łączność	1 181 000	401 000	4 865 000	1 207 560
Turystyka	107 700	343 700	211 500	164 000
Gospodarka mieszkaniowa	3 974 550	2 966 800	2 187 500	1 887 500
Działalność usługowa	81 000	218 200	183 000	117 000
Administracja publiczna	3 192 791	3 212 084	3 416 263	3 328 298
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	790	784	778	772
Obrona narodowa	200	200	200	200
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	258 870	286 500	195 500	196 050
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0	0	0	0
Obsługa długu publicznego	960 000	1 050 000	940 000	890 000
Różne rozliczenia	210 000	210 000	210 000	230 000
Oświata i wychowanie	5 754 558	6 049 234	6 461 858	6 979 624
Ochrona zdrowia	270 000	265 000	285 000	312 000
Pomoc społeczna	3 000 200	2 777 800	2 817 247	2 861 100
Edukacyjna opieka wychowawcza	14 000	16 000	16 000	16 000
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 018 400	2 616 000	10 055 700	4 754 340
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	571 300	598 550	854 000	850 850
Kultura fizyczna	167 000	267 000	261 000	370 000
Ogółem	22 322 409	22 006 302	33 980 317	25 133 054
Przychody budżetowe	0	0	0	0
Rozchody budżetowe		2 212 375	2 812 375	5 403 196
Suma bilansująca	28 624 784	24 218 677	36 792 692	30 536 250

Tabela 16 Wydatki budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój według działów (lata 2012-2015)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Wykres 12 Dochody i wydatki budżetowe w latach 2012 - 2015

W analizowanym okresie 2012 – 2015 dochody Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój przewyższały wydatki za wyjątkiem roku 2014, w którym poniesiono znaczne nakłady w zakresie gospodarki wodno – ściekowej gminy.

Największe wzrosty dochodów odnotowano w ramach następujących działów:

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 121,29%
- Transport i łączność – 115,79%
- Oświata i wychowanie – 78,18%
- Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę – 63,89%

Największe spadki dochodów odnotowano w ramach następujących działów:

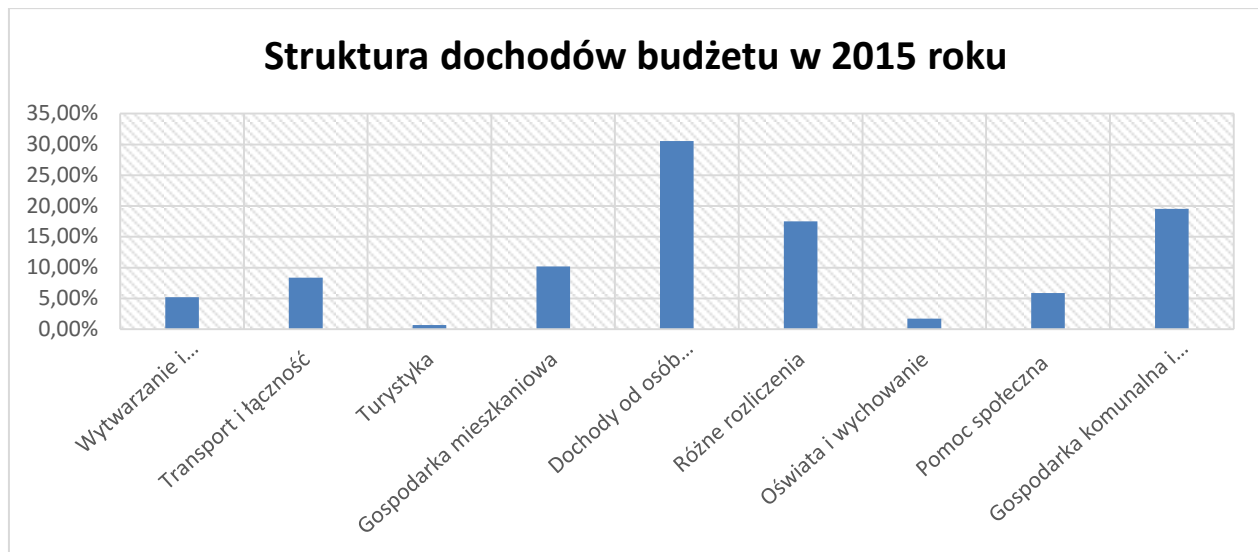
- Gospodarka mieszkaniowa – - 46,94%
- Turystyka - -68,94%
- Administracja publiczna - -72,78%

Największe wzrosty wydatków odnotowano w ramach następujących działów:

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 135,55%
- Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę – 72,84%
- Kultura fizyczna – 48,93%
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 48,93%
- Turystyka – 52,27%
- Działalność usługowa – 44,44%

Największe spadki wydatków odnotowano w ramach następujących działów:

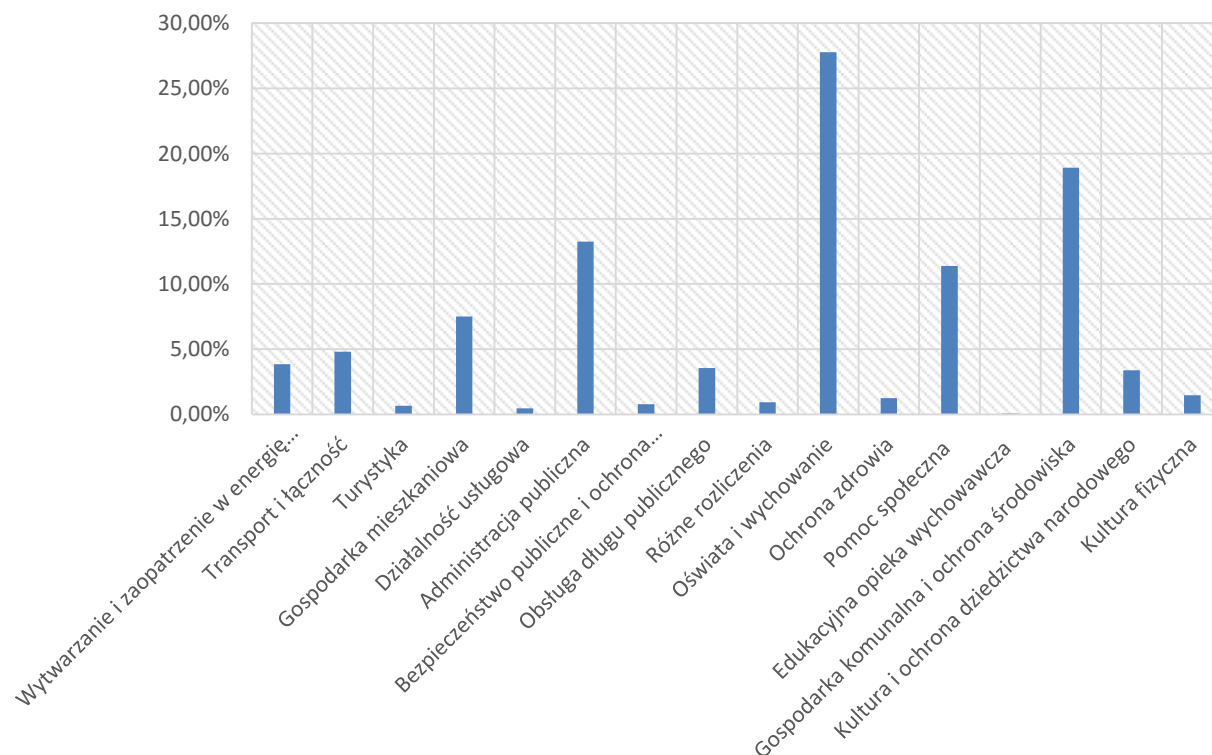
- Gospodarka mieszkaniowa - - 52,51%
- Obsługa długu publicznego - - 7,29%
- Pomoc społeczna - - 4,64%
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa - - 24,27%

Wykres 13 Struktura dochodów budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2015

Źródło: Opracowanie własne

Struktura wydatków budżetu w 2015 roku

Wykres 14 Struktura dochodów budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2015

Źródło: Opracowanie własne

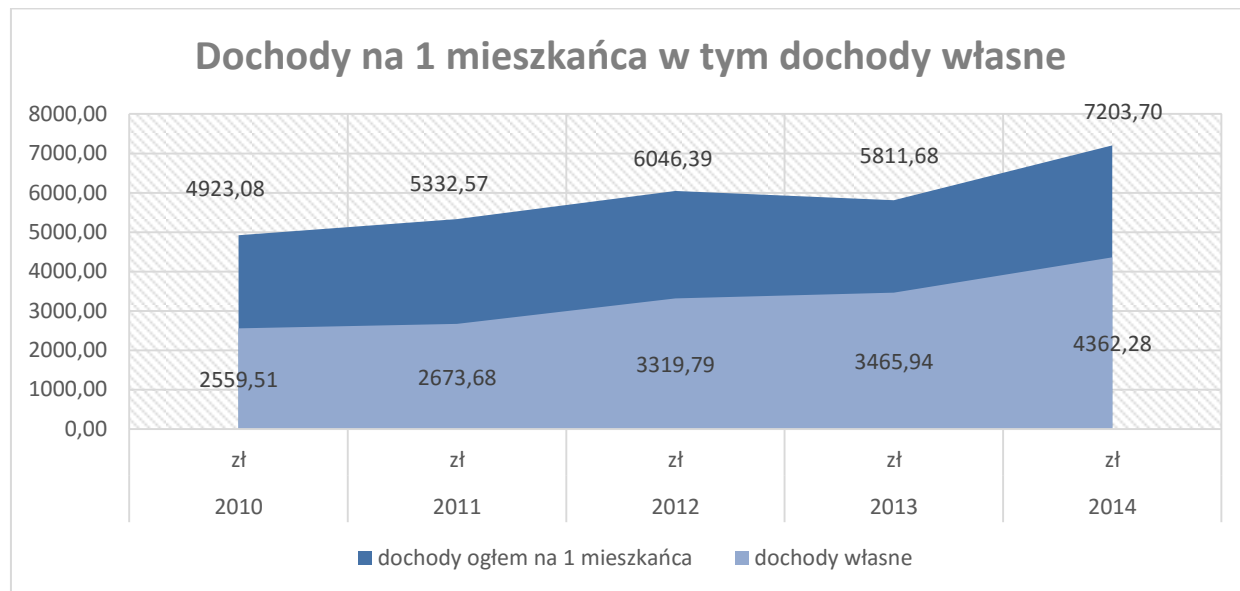
W strukturze dochodów Gminy dominują następujące działy:

- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – 30,57%
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 19,56%
- Różne rozliczenia – 17,5%
- Gospodarka mieszkaniowa – 10,17%

W strukturze wydatków Gminy dominują następujące działy:

- Oświata i wychowanie – 27,77%
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska- 18,92%
- Administracja publiczna – 13,24%
- Pomoc społeczna – 11,38%

Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost dochodów gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca, co przedstawiono na poniższym wykresie:

Wykres 15 Dochody na 1 mieszkańca w tym dochody własne

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych GUS

W okresie 2010 – 2014 dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły o ok. 46%, a dochody własne o 70%.

Część III Analiza SWOT

Analiza uwarunkowań rozwojowych SWOT została opracowana na podstawie:

- diagnozy obszaru objętego strategią,
- ankiety diagnostycznej przeprowadzonej wśród mieszkańców i turystów,
- spotkań komitetu strategicznego powołanego celem opracowania niniejszej strategii,
- konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami.

Nazwa SWOT jest wywodzi się z języka angielskiego - od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analizie poddane zostały następujące obszary (sfery funkcjonowania gminy):

W niżej przedstawiony sposób zostały wskazane podstawowe mocne i słabe strony wynikające z uwarunkowań wewnętrznych oraz szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych, czyli czynników niezależnych od mieszkańców i władz Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

1. Analiza otoczenia w zakresie turystyki i rekreacji

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Góry Izerskie – odpowiednie do uprawiania turystyki i rekreacji; ✓ Duża ilość obiektów zabytkowych; ✓ Rozbudowana i różnorodna baza noclegowa, gastronomiczna i usługowa; ✓ Infrastruktura narciarska; ✓ Kolejka gondolowa; ✓ Źródła wód zdrojowych; ✓ Statusy uzdrowiska; ✓ Parki, duża ilość terenów zielonych, walory	✓ Brak strategii dotyczącej promocji gminy na rynku krajowym i zagranicznym; ✓ Niedostateczny stan infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej (m.in. infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw itp.); ✓ Część obiektów zabytków wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich co niekorzystnie wpływa na wizerunek Miasta;

przyrodnicze miejscowości; ✓ Skate Park, Fun Park, Aquapark, Minigolf, Bowling Club; ✓ Duża ilość szlaków, ścieżek rowerowych i atrakcji turystycznych; ✓ Świadomość marki „Świeradów-Zdrój”; ✓ Rozbudowany system informowania o atrakcjach turystycznych (strona www, aplikacje mobilne, informatory papierowe).	✓ Peryferyjne położenie gminy na tle województwa dolnośląskiego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Promocja gminy na rynku krajowym i zagranicznym; ✓ Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej (m.in. infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw, geotermia, źródła wód mineralnych, wieże widokowe itp.), ✓ Modernizacja zabytków architektury; ✓ Odnowienie i zagospodarowanie nieużytkowanych budynków (pustostanów) poprzez znajdowanie dla nich nowej funkcji; ✓ Tworzenie warunków inwestycyjnych dla rozwoju infrastruktury turystyki i rekreacji; ✓ Poprawa dostępności komunikacyjnej.	✓ Niewystarczające środki finansowe na realizowanie zadań w zakresie turystyki i rekreacji; ✓ Dalszy postęp dewastacji opuszczonych budynków (pustostanów); ✓ Odływ turystów do innych miejscowości; ✓ Niekorzystny kurs EUR/PLN.

2. Analiza otoczenia przestrzennego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

✓ Walory architektoniczne gminy, estetyka miejscowości w tym głównych ulic w mieście; ✓ Duża ilość obiektów zabytkowych; ✓ Występujące głównie budownictwo indywidualne; ✓ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój; ✓ System Informacji Przestrzennej; ✓ Swobodnie rozrzucona zabudowa; ✓ Rosnąca ilość lasów; ✓ Przygraniczne położenie.	✓ Część budynków gminnych wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich; ✓ Niewystarczający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci); ✓ Dysproporcje w rozwoju przestrzennym różnych części gminy; ✓ Brak oferty inwestycyjnej w zakresie gospodarki gruntami; ✓ Rosnąca cena gruntu; ✓ Niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, niewystarczająca efektywność energetyczna budynków.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Modernizacja budynków gminnych; ✓ Odnowienie i zagospodarowanie nieużytkowanych budynków (pustostanów) poprzez znajdowanie dla nich nowej funkcji; ✓ Opracowanie dokumentów programowych umożliwiających pozyskanie środków zewnętrznych na prace modernizacyjne budynków; ✓ Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego poprzez inwestycje dotyczące zagospodarowania terenu (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci, inne); ✓ Wzrost działań, które doprowadzą do przestrzennego scalenia miasta;	✓ Ograniczony rozwój budownictwa ze względu na obszary chronione; ✓ Niewystarczające środki finansowe na rewitalizację zabytków; ✓ Zaśmiecanie obszarów leśnych i degradacja środowiska naturalnego; ✓ Dalszy postęp dewastacji opuszczonych budynków (pustostanów); ✓ Niezagospodarowane działki oczekujące na wzrost cen.

✓ Opracowanie strategii dotyczącej gospodarowania gruntami gminnymi (uzbrojenie terenów inwestycyjnych); ✓ Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej budynków; ✓ Poprawa stanu czystości miejscowości i obszarów leśnych.	
---	--

3. Analiza otoczenia w zakresie infrastruktury technicznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Dostępność sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej; ✓ Oczyszczalnia ścieków dysponująca zapasem przepustowości; ✓ Rosnąca liczba nowych inwestycji budowlanych; ✓ System segregacji odpadów;	✓ Niższy od wojewódzkiego i ogólnopolskiego odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej; ✓ Niezadawalający stan dróg; ✓ Niezadawalający stan małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki);
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej; ✓ Poprawa stanu dróg; ✓ Poprawa stanu małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki);	✓ Spadek atrakcyjności inwestycyjnej miasta; ✓ Pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w związku z ograniczonym dostępem do kanalizacji i sieci gazowej (wykorzystanie paliw stałych do celów grzewczych).

4. Analiza otoczenia gospodarczego i rynku pracy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości; ✓ Wolne tereny inwestycyjne; ✓ Położenie przygraniczne; ✓ Dobrze rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna (duża ilość miejsc pracy); ✓ Atrakcyjność inwestycyjna gminy; ✓ Przewaga mikroprzedsiębiorstw prywatnych; ✓ Pozytywny stosunek władz dla powstającej przedsiębiorczości; ✓ Wzrost ilości zatrudnionych; ✓ Dobrze prosperujące tartaki.	✓ Ograniczona wiedza na temat pozyskania przez firmy zewnętrznych środków finansowych na inwestycje; ✓ Małe zasoby wykwalifikowanej siły roboczej; ✓ Mała liczba całorocznych miejsc pracy ✓ Zła jakość gleb; ✓ Słabo rozwinięte rolnictwo; ✓ Niedostateczny stan połączeń komunikacyjnych gminy z ościennymi gminami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Rozwój przedsiębiorstw działających na terenie Świeradowa Zdroju; ✓ Wzrost kwalifikacji zasobów siły roboczej; ✓ Wzrost liczby całorocznych miejsc pracy poprzez działania w pozostałych obszarach; ✓ Rozwój rolnictwa ekologicznego, rozwój agroturystyki; ✓ Poprawa połączeń komunikacyjnych gminy z ościennymi gminami; ✓ Rosnący popyt na usługi w zakresie turystyki i rekreacji (oferta spędzania czasu wolnego); ✓ Zainteresowanie inwestorów nieruchomościami.	✓ Wysokie koszty utrzymania miejsc pracy; ✓ Trudności w pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych w tym pochodzących z funduszy europejskich (skomplikowana procedura); ✓ Brak dywersyfikacji struktury gospodarczej miasta (oparta głównie na turystyce); ✓ Wysokie koszty rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej; ✓ Zmienność przepisów prawa.

5. Analiza otoczenia w zakresie edukacji i kultury

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Odpowiednia wielkość bazy edukacyjnej (przedszkola, szkoły); ✓ Odpowiednia liczba obiektów kulturalnych w gminie; ✓ Wysoka jakość usług świadczonych przez gminne obiekty kulturalne; ✓ Dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów; ✓ Wysoki poziom edukacji na terenie gminy (jakość kształcenia);	✓ Niewystarczająca różnorodność wydarzeń kulturalno - rozrywkowych na terenie gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Poprawa jakości i różnorodności usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy; ✓ Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na edukację (projekty infrastrukturalne oraz dotyczące podnoszenia kompetencji); ✓ Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na infrastrukturę kultury; ✓ Rosnący popyt na usługi w zakresie spędzania czasu wolnego.	✓ Trudności w pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych w tym pochodzących z funduszy europejskich (skomplikowana procedura).

6. Analiza otoczenia społecznego

--	--

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Malejący procent bezrobocia; ✓ Wysoki odsetek ludzi w wieku produkcyjnym; ✓ Bliskość czeskiego rynku pracy; ✓ Różnorodny rynek usług medycznych; ✓ Świetlica Środowiskowa dla dzieci; ✓ Otwartość mieszkańców na turystów; ✓ Miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców (Skate Park, Fun Park, Aquapark, Minigolf, Bowling Club, Boiska wielofunkcyjne Orliki, Stadion Miejski, Sale gimnastyczne i siłownia w MZS).	✓ Wysoki poziom bezrobocia na tle województwa dolnośląskiego; ✓ Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym; ✓ Występujące zjawisko „starzenia się społeczeństwa”; ✓ Ujemny przyrost naturalny; ✓ Wysoki wskaźnik migracji ludności; ✓ Brak szkół ponadgimnazjalnych; ✓ Wysokie koszty utrzymania; ✓ Niedostateczna ilość mieszkań komunalnych; ✓ Niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Możliwość pozyskania dofinansowania na działania aktywizujące osoby bezrobotne oraz wykluczone; ✓ Wzrost jakości życia umożliwiający zatrzymanie niekorzystnych trendów demograficznych; ✓ Stały wzrost zamożności mieszkańców; ✓ Stworzenie infrastruktury opieki dla osób w podeszłym wieku. ✓ Budowa mieszkań komunalnych; ✓ Stały rozwój oferty edukacyjnej i	✓ Możliwość zamknięcia części placówek służby zdrowia; ✓ Duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe na doskonalenie lokalnych zasobów ludzkich oraz rozwój lokalnej infrastruktury społecznej; ✓ Emigracja zarobkowa ludności, a w szczególności ludzi młodych.

kulturalnej skierowanej do mieszkańców; ✓ Stworzenie infrastruktury opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech; ✓ Wzrost integracji lokalnej społeczności.	
--	--

Część IV Strategia działania

1. Wizja rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016 – 2026

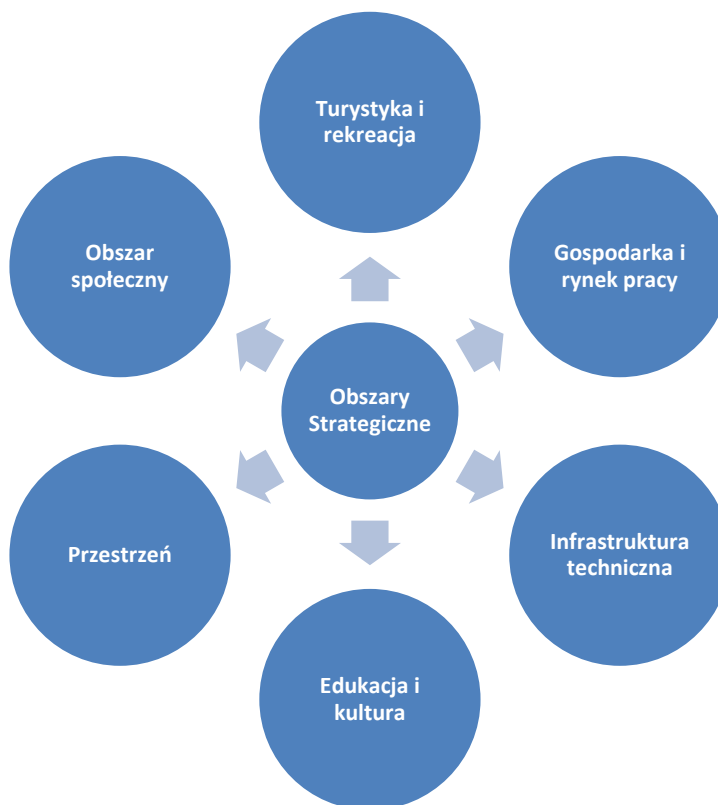
Wizja rozwoju Gminy Świeradów-Zdrój stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2026 roku. Wizja jest wyrazem aspiracji społeczeństwa i władz gminy oraz ich wyobrażeń dotyczących najbliższej przyszłości przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja ma na celu motywowanie do działania i podejmowania kolejnych działań i wyzwań. Ze względu na wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój można przyjąć następującą wizję rozwoju gminy:

Świeradów-Zdrój miastem, które systematycznie się rozwija poprzez modernizację infrastruktury technicznej, pielęgnuje swoje walory przyrodnicze w celu wykreowania wizerunku gminy pełniącej funkcję ośrodka uzdrowiskowo – turystycznego oraz jest miejscem atrakcyjnym gospodarczo dla mieszkańców i inwestorów krajowych i zagranicznych.

Do realizacji tak sformułowanej wizji rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój niezbędnym będzie współpraca Urzędu Miasta z innymi jednostkami administracji państwowej, przedsiębiorcami oraz społecznością lokalną. Koniecznym będzie dalszy rozwój turystyki uzdrowiskowej i nadanie tempa modernizacji infrastruktury w mieście. Oferta inwestycyjna, zintensyfikowane działania promocyjne Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w poszczególnych obszarach, jak również wzrost kompetencji osób bezrobotnych stanowiąc będą impuls dla rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Wszystkie te czynniki będą miały istotny wpływ na podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców gminy i wykreowanie pozytywnego wizerunku gminy.

2. Obszary strategiczne, cele i kierunki działań

Realizacja wizji rozwojowej Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój możliwa będzie poprzez określenie obszarów priorytetowych, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań w ramach zdiagnozowanych sześciu obszarów społeczno – gospodarczych:

Rysunek 2 Obszary strategiczne strategii

W ramach każdego ze strategicznych obszarów rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój sformułowane zostały cele strategiczne określające rezultaty w perspektywie do 2026 roku. Z celów strategicznych wynikają cele operacyjne opracowane, dla których wyodrębniono kierunki działań oraz zadania do ich realizacji.

Określając poszczególne kierunki i działania które będą wspierane należy zwrócić uwagę na czynniki ograniczające realizację zadań, do których możemy zaliczyć:

- brak kompetencji – dotyczy działań obejmujących drogi, które nie są objęte zarządem gminy, nieruchomości stanowiące własność osób fizycznych i podmiotów gospodarczych,
- ograniczenia finansowe – podejmowane działania muszą posiadać pokrycie finansowe w budżecie gminy i / lub Wieloletniej Prognozie finansowej.

**1. Wzrost atrakcyjności
turystycznej Gminy
Miejskiej Świeradów-
Zdrój**

Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej

Tworzenie warunków inwestycyjnych dla rozwoju infrastruktury turystyki i rekreacji

Modernizacja i wykorzystanie zabytków architektury

Promocja gminy na rynku krajowym i zagranicznym

Poprawa dostępności komunikacyjnej

**2. Świeradów-Zdrój
miastem czystym
i zadbanym**

Modernizacja budynków gminnych

Opracowanie dokumentów programowych umożliwiających pozyskanie środków zewnętrznych na prace modernizacyjne budynków

Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego poprzez inwestycje dotyczące zagospodarowania terenu (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci, inne).

Skonstruowanie oferty inwestycyjnej w zakresie gospodarki gruntami

Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i wykorzystania OZE

Poprawa estetyki miejscowości i obszarów leśnych

**3. Wzrost poziomu
usług komunalnych**

Rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej

Poprawa stanu dróg lokalnych

Poprawa stanu małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki)

**4. Trwały rozwój
gospodarczy
i wzrost zatrudnienia**

Rozwój przedsiębiorstw działających na terenie Świeradowa-Zdroju

Wzrost kwalifikacji mieszkańców

Rozwój rolnictwa ekologicznego, rozwój agroturystyki

Poprawa połączeń komunikacyjnych gminy z ościennymi miastami

**5. Rozwój edukacji
i kultury**

Poprawa jakości i różnorodności usług świadczonych przez obiekty kulturalne

Poprawa bazy edukacyjnej Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Wzrost kompetencji uczniów jednostek edukacyjnych Gminy

Rozwój infrastruktury kultury

**6. Wzrost kapitału
społecznego
mieszkańców**

Aktywizacja osób bezrobotnych oraz wykluczonych

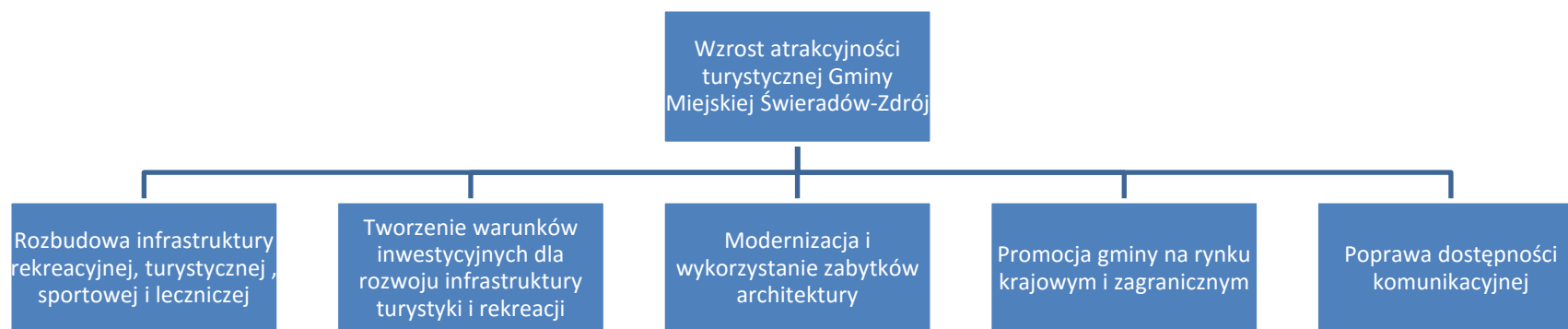
Zatrzymanie niekorzystnych trendów demograficznych

Rozwój oferty edukacyjnej skierowanej do mieszkańców

Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

2.1. Obszar strategiczny: Turystyka i rekreacja

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Turystyka i rekreacja” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 3 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze „Turystyka i rekreacja”.

Cel szczegółowy 1.1. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej.

Propozycje obszarów zadań:

- Wykorzystanie źródeł geotermalnych na cele zdrowotne i turystyczne i grzewcze;
- Odtwarzanie punktów i wież widokowych (m.in. Frankfurckie Skały, Świętojanki, Młynica, Sępia Góra, Sępik, Zbocze Zajęcznika (Iglica), ul. Asnyka, ul. Kościuszki, Czarniawska Kopa);
- Odtwarzanie osi widokowych parków i tarasów Domu Zdrojowego;
- Odtwarzanie źródeł wód mineralnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą oraz ich wykorzystaniem leczniczym;
- Wyznaczanie i budowa nowych szlaków turystycznych, rowerowych, tras biegowych (run track), single traków, ścieżek zdrowotnych, tras dla rolek, ścieżek ekologiczno – edukacyjnych;
- Budowa i odbudowa wyciągów i urządzeń narciarskich;
- Odbudowa obserwatorium astronomicznego „Mon Plasir”;
- Rozbudowa systemu informacji turystycznej (np. QR kody);
- Tworzenie i promocja nowych i istniejących produktów turystycznych w oparciu o tradycje gminy i regionu;
- Doposażenie placów zabaw;
- Tworzenie siłowni zewnętrznych;
- Tworzenie i rozbudowa stref relaksu;
- Utworzenie strefy muzyki i rozrywki;
- Budowa sankostrady;
- Budowa toru saneczkowego;
- Budowa ogrodu na Izerskiej łące;
- Rewitalizacja parków uzdrowiskowych, tworzenie urządzeń uzdrowiskowych (tężnie wodne, pijalnie wód);
- Utworzenie strefy rekreacji wodnej;
- Utworzenie ścieżki w koronach drzew;
- Modernizacja istniejącej infrastruktury okołostadionowej;
- Zagospodarowanie turystyczno – uzdrowiskowe rzek i potoków;
- Centrum obsługi turystyki rowerowej;
- Zagospodarowanie Zielonej Polany w celach turystyczno-rekreacyjnych.

Cel szczegółowy 1.2. Tworzenie warunków inwestycyjnych dla rozwoju infrastruktury turystyki i rekreacji

- Opracowanie oferty inwestycyjnej wskazującej możliwe lokalizacje nowych atrakcji turystycznych i uzdrowiskowych, pensjonatów, hoteli i miejsc noclegowych pozostałych (wyznaczenie gruntów które mogą być sprzedane bądź oddane w użytkowanie wieczyste);
- Współpraca z sektorem biznesu w zakresie wykorzystania potencjału przyrodniczego gminy;
- Wymiana doświadczeń z innymi uzdrowiskami krajowymi i zagranicznymi;

Cel szczegółowy 1.3. Modernizacja i wykorzystanie zabytków architektury

- Rewitalizacja budynku i otoczenia dworca kolejowego wraz z rewitalizacją zamkniętej linii kolejowej i jej otoczenia;
- Rewitalizacja obiektów zabytkowych poprzez znajdowanie dla nich nowych funkcji;
- Poprawa zagospodarowania centrum uzdrowiska.

Cel szczegółowy 1.4. Promocja gminy na rynku krajowym i zagranicznym

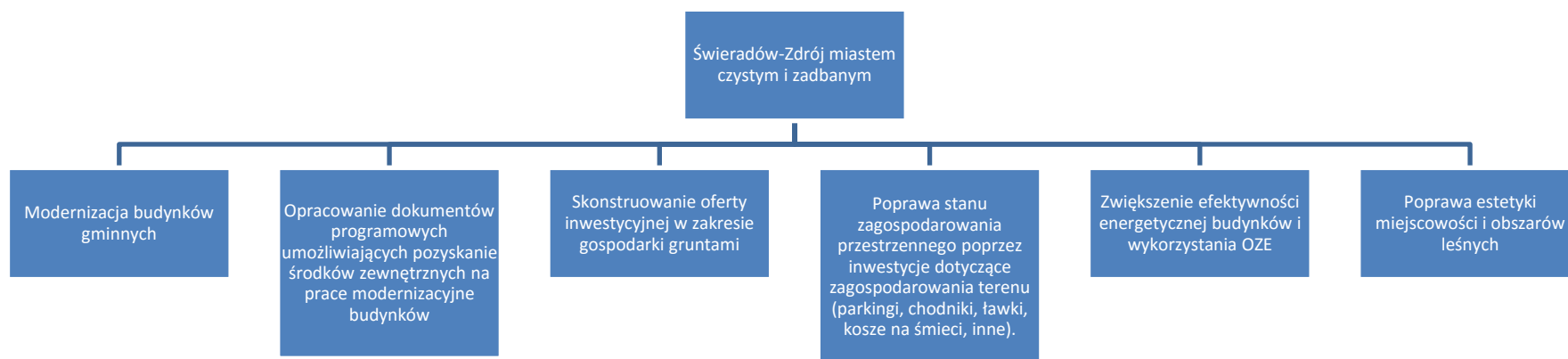
- Opracowanie i realizacja strategii promocji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na rynku krajowym i zagranicznym w celu zwiększenia ilości turystów przyjeżdżających do Świeradowa-Zdroju;
- Wydanie map turystycznych;
- Wprowadzenie systemu oznakowania atrakcji turystycznych, tras rowerowych, biegowych, spacerowych i pozostałych;
- Opracowanie systemu identyfikacji wizualnej gminy;
- Systematyczna aktualizacja przewodnika turystycznego o trasy rowerowe, biegowe, spacerowe;
- Organizacja rajdów turystycznych, wycieczek krajoznawczych i konkursów tematycznych;
- Integracja środowisk przewodników turystycznych.

Cel szczegółowy 1.5. Poprawa dostępności komunikacyjnej

- Zwiększenie ilości połączeń komunikacyjnych z sąsiednimi gminami (polskimi i czeskimi);
- Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Gryfów Śląski – Świeradów Zdrój (linia kolejowa o zasięgu lokalnym);
- Budowa lądowiska dla helikopterów.

2.2. Obszar strategiczny: Przestrzeń

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Przestrzeń” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 4 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze "Przestrzeń"

Cel szczegółowy 2.1 Modernizacja budynków gminnych

- Modernizacja gminnych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej (poprawa funkcjonalności i estetyki zabudowy);

Cel szczegółowy 2.2 Opracowanie dokumentów programowych umożliwiających pozyskanie środków zewnętrznych

- Opracowanie nowego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój;
- Współdziałanie przy opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Izerskie”;
- Opracowanie Programu Niskiej Emisji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój;
- Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i gaz;
- Opracowanie Programu Ochrony Środowiska.

Cel szczegółowy 2.3 Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego poprzez inwestycje dotyczące zagospodarowania terenu (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery, inne).

- Poprawa jakości zagospodarowania terenu;
- Rewitalizacja istniejących (rewitalizacja parków uzdrowiskowych) oraz tworzenie nowych terenów zieleni;
- Zwiększenie powierzchni kwietnych.

Cel szczegółowy 2.4 Skonstruowanie oferty inwestycyjnej w zakresie gospodarki gruntami

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

Cel szczegółowy 2.5 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i wykorzystania OZE

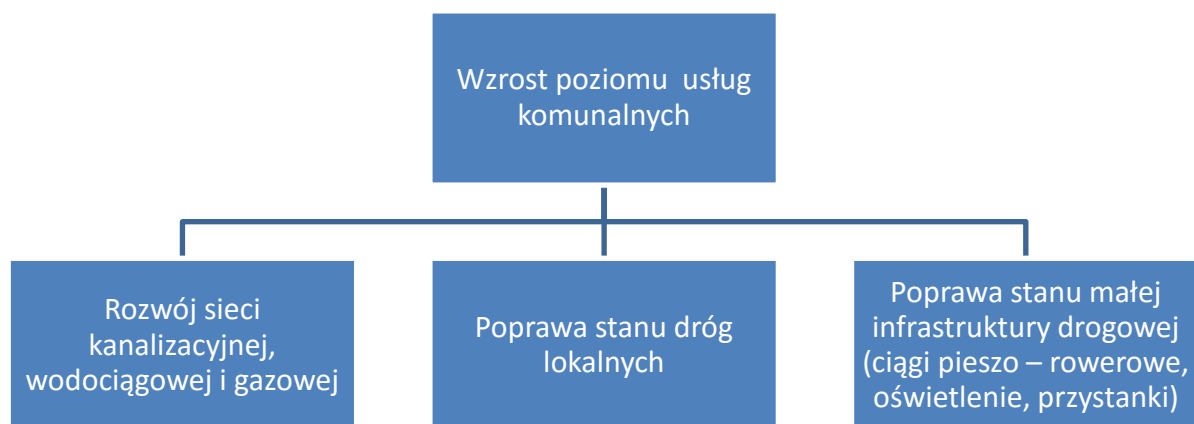
- Termomodernizacja budynków zlokalizowanych na terenie gminy;
- Wymiana źródeł ciepła na rzecz niskoemisyjnych, wysokosprawnych urządzeń grzewczych w budynkach na terenie gminy;
- Wymiana oświetlenia ulicznego;
- Montaż OZE w obiektach publicznych i prywatnych;
- Likwidacja źródeł węglowych w budynkach mieszkalnych;
- Termomodernizacja obiektów mieszkalnych i modernizacja systemu ciepłowniczego (rozbudowa i modernizacja osiedlowej sieci ciepłowniczej);
- Wymiana sprzętu elektrycznego biurowego na energooszczędny;
- System Smart City Lighting;
- Działalność edukacyjna społeczności lokalnej, turystów i kuracjuszy;
- Zielone zamówienia publiczne;
- Wyznaczenie obszarów znajdujących się w centrum Miasta całkowicie lub częściowo wyłączonych z ruchu samochodowego;
- Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego.

Cel szczegółowy 2.6. Poprawa estetyki miejscowości i obszarów leśnych

- Działania mające na celu zachowanie czystości i estetyki miejscowości i obszarów leśnych.

2.3. Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Infrastruktura techniczna” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 5 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze "Infrastruktura techniczna".

Cel szczegółowy 3.1 Rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej

- Przebudowa i rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków EKOLO –CHIEF przy ulicy Wiejskiej;
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków na osiedlu Czerniawa–Zdrój (gotowa);
- Rozbudowa sieci wodociągowo – kanalizacyjnej;
- Rozbudowa sieci gazowej.

Cel szczegółowy 3.2 Poprawa stanu dróg lokalnych

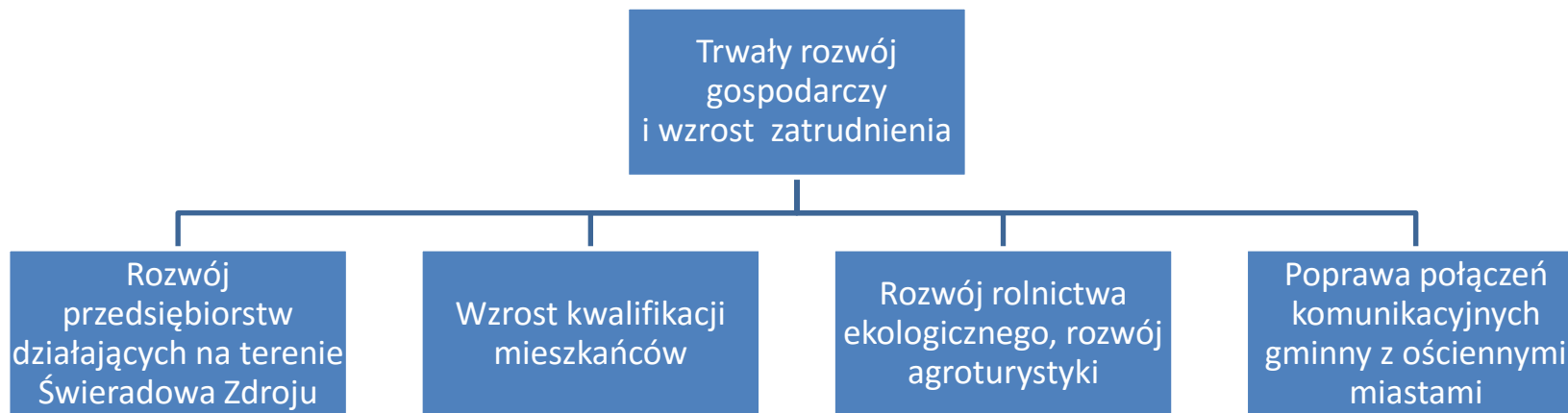
- Bieżąca modernizacja dróg lokalnych;
- Budowa nowych dróg lokalnych;
- Skarpowanie i czyszczenie rowów ulicznych;
- Remont obiektów mostowych;
- Budowa i rozbudowa parkingów na terenie Gminy;
- Budowa postojów taxi.

Cel szczegółowy 3.3 Poprawa stanu małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki)

- Poprawa stanu ciągów pieszo – rowerowych;
- Budowa i uzupełnienie oświetlenia ulicznego;
- Oznakowanie ulic (wymiana i uzupełnienie znaków drogowych);
- Montaż barierek uniemożliwiających wtargnięcie na jezdnię.

2.4. Obszar strategiczny: Gospodarka i rynek pracy

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Gospodarka i rynek pracy” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 6 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze "Gospodarka i rynek pracy".

Cel szczegółowy nr 4.1 Rozwój przedsiębiorstw działających na terenie Świeradowa Zdroju

- Aktualizacja oferty inwestycyjnej dla osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie gminy;
- Podjęcie działań mających na celu utworzenie podmiotu skupiającego przedsiębiorców z terenu gminy;
- Współpraca z organizacjami wspierającymi podmioty gospodarcze;
- Wspieranie współpracy zagranicznej w szczególności wykorzystując położenie przygraniczne z Czechami i Niemcami;
- Stworzenie przestrzeni „Coworkingowej”;
- Działania wspierające powstawanie na terenie gminy przedsiębiorstw w branżach niekolidujących ze statusem uzdrowiska.

Cel szczegółowy nr 4.2 Wzrost kwalifikacji mieszkańców

- Podjęcie działań mających na celu wzrost kwalifikacji (organizacja szkoleń, wyjazdów studyjnych, warsztatów, zajęć tematycznych, staży, asystent osoby bezrobotnej) oraz przywrócenia na rynek pracy;

Cel szczegółowy nr 4.3 Rozwój rolnictwa ekologicznego, rozwój agroturystyki

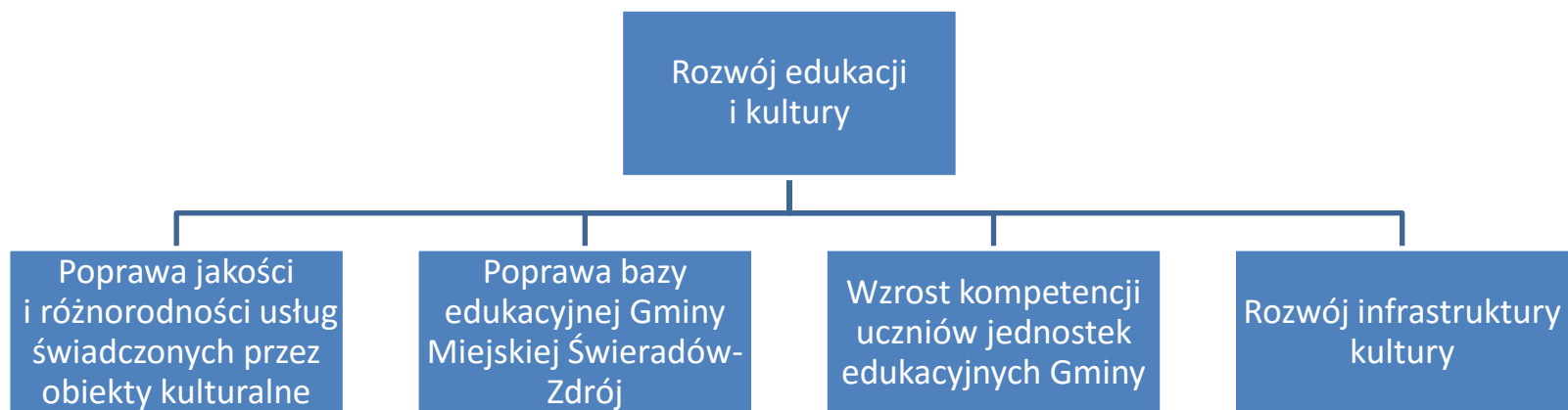
- Stworzenie systemu zachęt podatkowych mających na celu rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rozwój agroturystyki;
- Świadczenie usług doradczych w zakresie rolnictwa ekologicznego i rozwoju agroturystyki,
- Wspieranie rozwoju pszczelarstwa, zwiększenie obszarów roślin miododajnych;
- Tworzenie eko ogrodów botanicznych (eko ogrody, eko sady)
- Ochrona ciemnego nieba;

Cel szczegółowy nr 4.4 Poprawa połączeń komunikacyjnych gminy z ościennymi miastami

- Uruchomienie publicznej komunikacji miejskiej realizującej przewozy zarówno wewnątrz gminy jak i z zewnętrznymi miastami;
- Budowa przystanków, wiat przystankowych z tablicami rozkładów jazdy;
- System dynamicznej informacji pasażerskiej.

2.5. Obszar strategiczny: Edukacja i kultura

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Edukacja i kultura” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 7 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze "Edukacja i kultura".

Cel szczegółowy nr 5.1 Poprawa jakości i różnorodności usług świadczonych przez obiekty kulturalne

- Aktualizacja i promocja kalendarza imprez kulturalnych organizowanych na terenie gminy;

Cel szczegółowy nr 5.2 Poprawa bazy edukacyjnej Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

- Budowa nowej siedziby przedszkola;
- Rozbudowa szkół;
- Budowa nowej hali sportowej wraz ze stadionem lekkoatletycznym przy Szkole Podstawowej nr 2;
- Przebudowa istniejącej sali gimnastycznej przy Miejskim Zespole Szkół;
- Utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej o profilu gastronomiczno – hotelarskim i sportowym;
- Centralizacja obsługi organizacyjno – finansowej oświaty;

Cel szczegółowy nr 5.3 Wzrost kompetencji uczniów jednostek edukacyjnych Gminy

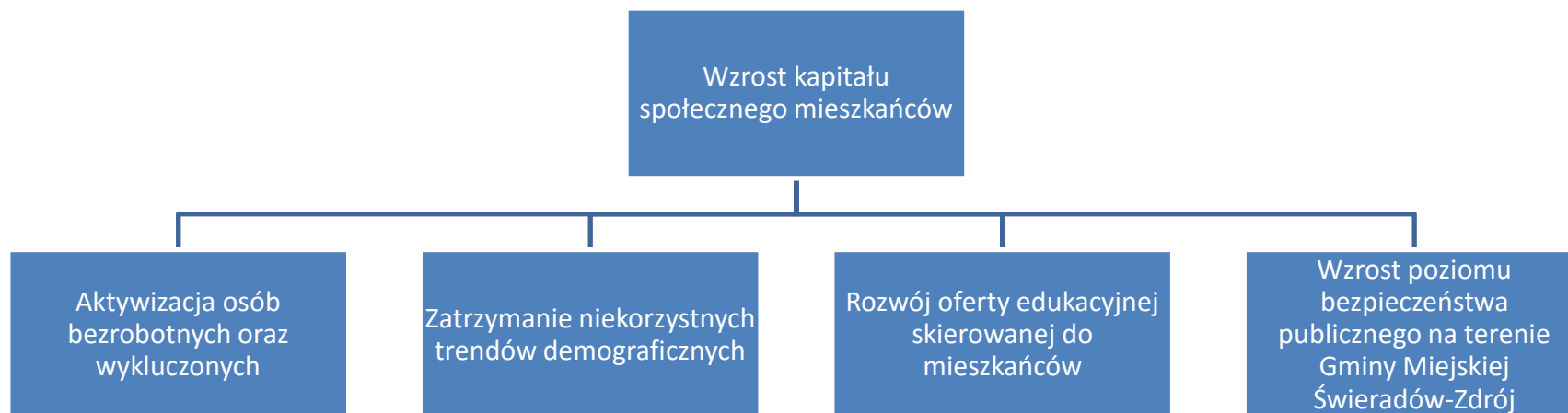
- Zakup pomocy naukowych dla jednostek edukacyjnych;
- Poszerzenie pozalekcyjnej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży;
- Realizacja projektów edukacyjnych mających na celu wzrost kompetencji uczniów;
- Przyznawanie stypendiów dla najzdolniejszych uczniów.

Cel szczegółowy nr 5.4 Rozwój infrastruktury kultury

- Budowa ośrodków kultury, w tym np.: Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum muzealno – kulturalne;
- Rozwój funkcji multimedialnej ośrodków kultury oraz zagospodarowanie terenów okalających;
- Budowa i rozbudowa placówek kulturalno - sportowo – oświatowych;
- Budowa filii biblioteki miejskiej w Czerniawie;
- Rozbudowa biblioteki w Świeradowie-Zdroju.

2.6. Obszar strategiczny: Społeczeństwo

Poniżej przedstawiono cel strategiczny w zakresie obszaru „Społeczeństwo” oraz cele szczegółowe:

Rysunek 8 Cel strategiczny i cele szczegółowe w obszarze "Społeczeństwo".

Cel szczegółowy nr 6.1 Aktywizacja osób bezrobotnych oraz wykluczonych

- Realizacja projektów mających na celu aktywizację osób bezrobotnych oraz wykluczonych;
- Realizacja projektów dla osób zagrożonych bezrobociem;
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitoringu grup osób pozostających bez pracy;
- Realizacja zadań wynikających z Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Cel szczegółowy nr 6.2 Zatrzymanie niekorzystnych trendów demograficznych

- Realizacja budownictwa dla osób o „przeciętnych” dochodach;
- Utworzenie punktu opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech / żłobka.

Cel szczegółowy nr 6.3 Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców

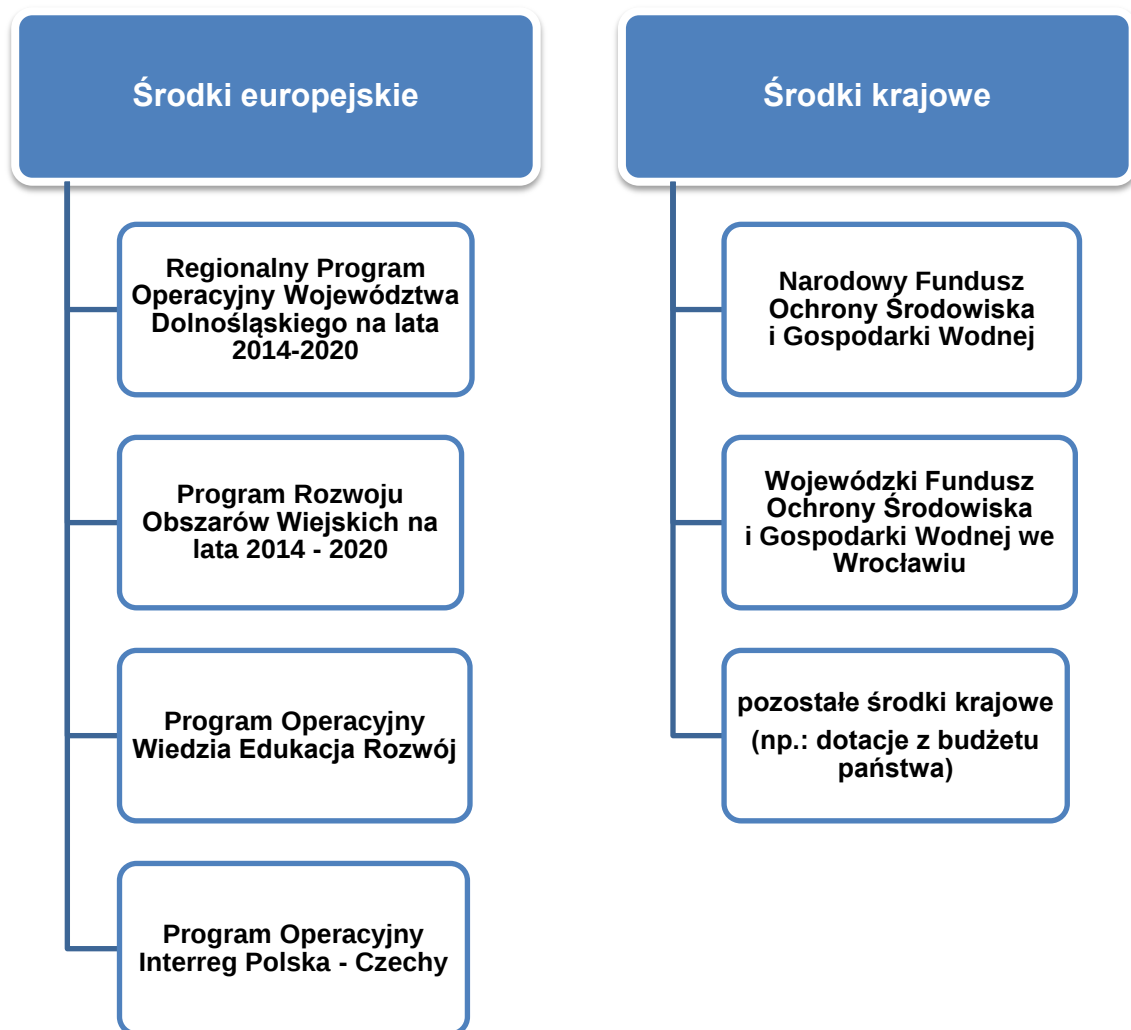
- Rozwijanie form edukacji „międzypokoleniowej”;
- Powstanie jednostki kształcenia ustawicznego (organizacja kursów, szkoleń, podnoszenie kompetencji w zakresie języków obcych);
- Organizacja zajęć dla osób w wieku 50+ np. w formie „klubu seniora”;
- Organizacja imprez i wydarzeń dla mieszkańców.

Cel szczegółowy nr 6.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

- Utworzenie dziennego domu opieki dla osób w podeszłym wieku;
- Budowa / adaptacja siedziby GOPR i pogotowia ratunkowego;
- Wzrost integracji lokalnej społeczności.
- Budowa nowej remizy OSP dla osiedla Czerniawa – Zdrój;
- Budowa komisariatu policji;
- Rozbudowa systemu monitoringu.

Część V Finansowanie Strategii Rozwoju

Realizacja celów zawartych w niniejszej Strategii będzie w większości finansowana ze środków finansowych budżetu Gminy Miejskiej Świeradów–Zdrój przy zachowaniu maksymalizacji wykorzystania zewnętrznych środków finansowych – zarówno krajowych i zagranicznych. Poniżej przedstawiono w sposób syntetyczny główne źródła finansowania zadań zawartych w niniejszym dokumencie.

Rysunek 9 Główne zewnętrzne źródła finansowania działań zawartych w Strategii

Mając na celu sprawne wykorzystanie środków zewnętrznych zaleca się systematyczne monitorowanie planowanych harmonogramów konkursów oraz stanu przygotowania poszczególnych działań.

1. Źródła europejskie

1.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020

RPO WD 2014-2020 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, zarządzanych przez Samorządy Województw. Program składa się z 11 osi priorytetowych, w tym 7 współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1 mld 618,9 mln euro) i 4 z Europejskiego Funduszu Społecznego (554,4 mln euro). Na cały Program została przeznaczona kwota 2 miliardów 252 milionów Euro, co w przeliczeniu daje kwotę około 9 miliardów złotych,

które zostaną zainwestowane w najbliższych latach w rozwój regionu. Program obejmuje następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa 1 Przedsiębiorstwa i innowacje

Oś priorytetowa 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne

Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna

Oś priorytetowa 4 Środowisko i zasoby

Oś priorytetowa 5 Transport

Oś priorytetowa 6 Infrastruktura spójności społecznej

Oś priorytetowa 7 Infrastruktura edukacyjna

Oś priorytetowa 8 Rynek pracy

Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne

Oś priorytetowa 10 Edukacja

Oś priorytetowa 11 Pomoc techniczna

1.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej. Zgodnie z przepisami UE, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego. Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020 poprzez następujące działania:

M01 – Transfer wiedzy i działalność informacyjna

M02 – Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw

M03 – Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

M04 – Inwestycje w środki trwałe

M05 – Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

M06 – Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

M08 – Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

M09 – Tworzenie grup i organizacji producentów

M10 – Działanie rolno – środowiskowo – klimatyczne

M11 – Rolnictwo ekologiczne

M13 – Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami

M16 – Współpraca

M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność).

Do najistotniejszych działań z punktu widzenia Gminy należą działania M07 – Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich ORAZ M19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność).

1.3. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PO WER stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. PO Wiedza Edukacja Rozwój obejmuje projektu w następujących obszarach: rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie i integracja społeczna. Działania programu obejmują następujące osie priorytetowe:

- Oś I Osoby młode na rynku pracy
- Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
- Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju
- Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
- Oś V Wsparcie dla obszaru zdrowia
- Oś VI – Pomoc Techniczna

1.4. Program Operacyjny Interreg Polska - Czechy

Program Operacyjny Interreg Polska - Czechy ma na celu współpracę transgraniczną i rozwój czesko - polskiego pogranicza. Chodzi przede wszystkim o wzmocnienie wzajemnych kontaktów gospodarczych, społecznych i kulturalnych, wspólną ochronę bogactwa przyrody, rozwój ruchu turystycznego, tworzenie aktywnego rynku pracy oraz innych dziedzin rozwoju. Program obejmuje następujące osie priorytetowe:

- 1: Wspólne zarządzanie ryzykiem
- 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia
- 3: Edukacja i kwalifikacje
- 4: Współpraca instytucji i społeczności
- 5: Pomoc techniczna

2. Źródła krajowe

2.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych. Razem z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej NFOŚiGW tworzy system funduszy ekologicznych. W ramach Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku, realizuje politykę ochrony środowiska w Polsce. W ramach funduszu występuje wsparcie finansowe głównie dla projektów, które realizują środowiskowe zobowiązania Polski, wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej współfinansowane m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. NFOŚiGW udziela dotacji oraz preferencyjnych pożyczek w następujących dziedzinach:

- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
- Gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona atmosfery
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
- Projekty między dziedzinowe

2.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem głównym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest finansowe wsparcie dla inwestycji na terenie dolnego śląska służących ochronie środowiska w ramach zasady zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego. Województwo dolnośląskie jest regionem antropogenicznie słabo przekształconym, dlatego fundusz skupia się na utrzymaniu takiego stanu rzeczy i stara się ograniczyć występowanie zagrożeń dla jego walorów przyrodniczych, które powstają w wyniku gospodarczego korzystania ze środowiska.

Finansowa działalność funduszu obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- ochrony wód i gospodarki wodnej,
- ochrony atmosfery,
- ochrony ziemi,
- ochrony przyrody,
- edukacji ekologicznej,
- profilaktyki zdrowotnej,
- zapobiegania i likwidacji poważnych awarii i ich skutków,
- monitoringu środowiska.

2.3. Pozostałe środki krajowe

Do pozostałych środków krajowych zaliczyć należy dotacje m.in. z Ministerstwa Zdrowia (programy profilaktyczne), dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dotyczące konserwacji i renowacji obiektów zabytkowych, działania dotyczące pielęgnacji dziedzictwa kulturowego), dotacje z Ministerstwa Sportu i Turystyki w zakresie dofinansowania na obiekty sportowe, jak również dotacje z pozostałych Ministerstw.

Część VI System monitorowania

Urząd funkcjonuje na zasadzie jednoosobowego kierownictwa, służbowego podporządkowania, podziału uprawnień i obowiązków oraz indywidualnej odpowiedzialności związanej z wykonywaniem zadań, o których mowa w regulaminie organizacyjnym.

Kierownikiem Urzędu jest Burmistrz pełniący jednocześnie funkcję organu w postępowaniu administracyjnym, zwierzchnika służbowego wszystkich pracowników Urzędu i kierowników

gminnych jednostek organizacyjnych. Burmistrz kieruje Urzędem przy pomocy Zastępcy, Sekretarza, Skarbnika oraz Kierowników Referatów.

Za realizację zadań ujętych w Strategii odpowiedzialne będą następujące stanowiska i komórki organizacyjne:

- Burmistrz Miasta,
- Skarbnik Gminy,
- Sekretarz,
- Referat Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska.

Do kompetencji Burmistrza przy realizacji Strategii należeć będzie:

- 1) reprezentowanie jej na zewnątrz,
- 2) wnoszenie projektów uchwał Rady Miasta,
- 3) przygotowanie projektu budżetu,
- 4) informowanie mieszkańców o założeniach projektu budżetu, kierunkach polityki społecznej i gospodarczej oraz wykorzystywania środków budżetowych,
- 5) wykonywanie budżetu gminy,
- 6) nadzorowanie przygotowania aktów prawa miejscowego i zarządzeń,
- 7) nadzorowanie procedur wyłaniania wykonawców, usługodawców i dostawców według procedur zamówień publicznych,
- 8) ogłaszanie uchwał Rady, w tym uchwały budżetowej i sprawozdania z wykonania budżetu oraz przedkładanie uchwał Wojewodzie oraz Izbie Obrachunkowej,
- 9) wykonywanie i określenie sposobu wykonywania uchwał Rady Miasta,
- 10) przedkładanie na Sesjach Rady sprawozdań z wykonania Uchwał,

Do kompetencji Skarbnika przy realizacji Strategii należeć będzie:

- 1) koordynowanie prac nad opracowaniem i realizacją budżetu w zakresie zadań dotyczących Strategii,
- 2) kontrasygnata czynności prawnych powodujących powstanie zobowiązań pieniężnych,
- 3) wykonywanie budżetu i organizowanie gospodarki finansowej gminy w zakresie objętym dokumentem,
- 4) prowadzenie księgowości dla zadań realizowanych w ramach Strategii.

Do kompetencji Sekretarza przy realizacji Strategii należeć będzie:

- 1) zapewnienie zgodności wydawanych decyzji i działania Urzędu z obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) koordynowania działań podejmowanych przez poszczególne Referaty,
- 3) pełnienie nadzoru nad pracą pracowników obsługi w Urzędzie,
- 4) nadzorowanie systemu udzielania zamówień publicznych dotyczących Strategii.

Referat Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska odpowiedzialny będzie za operacyjne planowanie i wykonywanie działań ujętych w Planie gospodarki niskoemisyjnej. Szczegółowy zakres obowiązków będzie obejmował:

- 1) wykonywanie zadań zaplanowanych do realizacji w Strategii,
- 2) nadzór nad wykonywanymi zadaniami wynikającymi z Strategii,
- 3) nadzór nad osiągnięciem założonych wskaźników monitoringu Strategii,
- 4) opracowywanie sprawozdań i inwentaryzacji sprawozdawczych w zakresie Strategii,
- 5) bieżąca współpraca z Burmistrzem, Skarbnikiem i Sekretarzem w zakresie realizowanych zadań,
- 6) opracowywanie aktualizacji Strategii,
- 7) współpraca ze wszystkimi interesariuszami Strategii.

Referatem Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony kieruje Kierownik Referatu.

W chwili obecnej struktura organizacyjna Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest dostosowana do wymogów niezbędnych do wdrażania Strategii. Gmina Miejska Świeradów-Zdrój posiada wystarczające i wysoko wykwalifikowane zasoby kadrowe do wdrożenia Strategii.

Osoby piastujące najważniejsze stanowiska w Urzędzie oraz osoby zatrudnione w Referacie Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony posiadają bogate doświadczenie w zakresie realizacji inwestycji i wdrażania dokumentów strategicznych na poziomie gminnym i ponadlokalnym.

1. Organizacja monitoringu

Wskazane w Strategii cele powinny być stale monitorowane i weryfikowane w zależności od szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego, stanu zasobów gminy oraz aktualnych potrzeb jej mieszkańców. Ewentualne wprowadzanie zmian w jej zapisach będzie możliwe w niektórych sytuacjach ze względu na zmieniające się uwarunkowania wewnątrz gminy i dotyczyć mogą tych problemów, których w chwili obecnej uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Podmiotem, który odpowiadał będzie za proces wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój będzie samorząd. Za zbieranie danych do monitorowania odpowiedzialny będzie Referat Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Świeradowie-Zdroju. Głównym zadaniem referatu będzie zapewnienie zgodności realizacji Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Ważną rzeczą w zakresie realizacji Strategii jest stworzenie systemu wskaźników, który umożliwi zmierzenie zakresu realizacji strategicznych celów rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Zebrane informacje oraz wnioski płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do jak największej grupy zainteresowanych. W związku z czym należy co roku opracować raport, w którym znajdą się dane przedstawiające postęp we wdrażaniu Strategii. Ponadto zakres działań dotyczących monitoringu

należy włączyć przedstawicieli społeczności lokalnej, instytucji działających na terenie gminy oraz przedsiębiorstw.

2. Zasady monitoringu

W celu określenia właściwego przebiegu monitoringu niezbędne jest wybranie sprawnej procedury i określenie zasad jej funkcjonowania. Monitoring może być skutecznym narzędziem wdrażania celów strategicznych gdy będzie kierował się następującymi zasadami:

- Elastyczności – monitoring powinien stanowić szybkie działania w zakresie reagowania na zachodzące zmiany;
- Aktualności – gromadzone aktualne dane powinny być przekazywane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie działań naprawczych;
- Wiarygodności – zebrane dane muszą opierać się na wiarygodnych i rzetelnych informacjach, ponieważ niedokładne dane w systemie monitorowania mogą doprowadzić do podjęcia nieodpowiednich działań naprawczych;
- Realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami głównych celów wdrażając Strategię Rozwoju Gminy Świeradów-Zdrój.

95

3. Cele monitoringu

Celem monitoringu jest dostarczenie samorządowym władzom lokalnym – informacji o efektach przeprowadzonych działań oraz analizowanie etapów realizacji projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Wyniki monitoringu mogą być wykorzystane w procesie komunikacji społecznej do zapoznania mieszkańców z osiągniętymi rezultatami oraz aktualną sytuacją w gminie. Monitoring ma wskazać, jakie ewentualnie zmiany należy wprowadzić w celach strategicznych oraz w jaki sposób należy zmodyfikować dalsze działania, aby można było osiągnąć zakładany cel w przyszłości.

4. Wskaźniki monitorowania

Pomiar realizacji strategicznych celów rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój odbywał się będzie za pośrednictwem następujących wskaźników:

Obszar strategiczny	Nazwa wskaźnika
Turystyka i rekreacja	1. Liczba zrealizowanych inwestycji w zakresie infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej. 2. Liczba zmodernizowanych zabytków architektury. 3. Liczba zrealizowanych działań

	dotyczących promocji gminy. 4. Liczba połączeń komunikacyjnych z sąsiednimi gminami.
Przestrzeń	1. Liczba zmodernizowanych budynków gminnych. 2. Liczba opracowanych dokumentów programowych. 3. Liczba zrealizowanych inwestycji dotyczących zagospodarowania terenu. 4. Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych. 5. Liczba zrealizowanych inwestycji dotyczących zwiększenia efektywności energetycznej i montażu OZE. 6. Liczba zrealizowanych inwestycji mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. 7. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu zachowanie czystości i estetyki obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.
Infrastruktura techniczna	1. Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. 2. Przepustowość oczyszczalni zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. 3. Długość zmodernizowanych, nowych dróg lokalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. 4. Liczba utworzonych miejsc postojowych w tym miejsc dla taksówek. 5. Liczba zamontowanych lub zmodernizowanych elementów infrastruktury drogowej.

Gospodarka i rynek pracy	1. Liczba przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Świeradów-Zdrój (wskaźnik na 1 tys. mieszkańców). 2. Liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz przedsiębiorczości. 3. Ilość mieszkańców którzy wzięli udział w przedsięwzięciach mających na celu wzrost kwalifikacji. 4. Liczba gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych. 5. Liczba uruchomionych linii komunikacji miejskiej. 6. Liczba utworzonych obiektów i urządzeń infrastruktury komunikacyjnej.
Edukacja i kultura	1. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. 2. Liczba zbudowanych, zmodernizowanych i utworzonych jednostek i obiektów edukacyjnych. 3. Liczba zakupionych pomocy naukowych. 4. Wzrost osiągniętych wyników egzaminu szóstoklasisty i egzaminu gimnazjalnego. 5. Liczba zbudowanych, zmodernizowanych, utworzonych, wyposażonych jednostek kultury.
Społeczeństwo	1. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć i projektów mająca na celu aktywizację osób bezrobotnych, zagrożonych bezrobociem i wykluczonych. 2. Liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. 3. Wskaźnik urodzeń na 1 tys. mieszkańców.

	4. Liczba zorganizowanych zajęć, imprez i wydarzeń dla mieszkańców. 5. Liczba zmodernizowanych / zbudowanych budynków wykorzystywanych przez służby publiczne.
--	---